

REDACȚIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 un an . . . 20 cor.
 1/2 an . . . 10 .
 1/4 an . . . 5 .
 1 lună . . . 2 .
 Crii de Duminică pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate
 pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Scrisori nefrancați nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Partidul lui Hamsea și căpetenia lui.

Goana împotriva lui Vasile Mangra începe să ia chip grețos. Președintele Hamsea se folosesc de cele mai nădăjduite mijloace pentru a duce în răstărire opinia publică din patrie; această mărșă țintă ca guvernul, sub presiunea acestei opinii publice, să dea lovitură la moarte autonomiei bisericii gr. or. române, autonomie ce-și are temelul în legile țării, — nepropunând spre întărire prealaltă pe Vasile Mangra, ales episcop în toată regula de Sinodul eparchial și confirmat de Sinodul Episcopesc. Vor în felul acesta să se ajungă la o nouă alegere; grupul de interese crede anume, că în cele din urmă tot va reuși să-l aleasă episcop pe Augustin Hamsea.

Nădejdea aceasta rămâne însă nădejde pe vecie, pentru-că, după cele petrecute, Augustin Hamsea nici odată nu va putea fi episcop român în Arad. Domniile acestia tot vor ajunge însă, ca într-o mare parte a țării să conturbe cu deservire înțelegerea între cetățeni, ear biserica gr. or. română o espun celor mai selbatice certuri; în cele șapte comitate, asupra cărora se întinde eparchia Aradului, ridică furtună, care poate să țină un pătrar de veac.

Am privit până acum liniștiți goana disgustătoare și ne-am marginit numai la elementele apărării, pentru-că am considerat afacerea mult mai însemnată, decât să facem dintr'insă obiect de aprinse discuțiuni.

Paharul s'a umplut însă!

Eată suntem siliți să arătăm opiniei publice, în adevărata-i lumină, pe căpetenia partidului hamseist, pe dl. Beles János, notar public regesc în Arad. Domnul acesta, notarul public regesc, vestește urbi et orbi, că Mangra a fost ales cu bani, că partizanii lui sunt simpli vânători după bani și d'aceea este chestie de viață pentru diecesă Aradului, ca episcop să ajungă Augustin Hamsea, candidatul mitropolitului Meșianu, cel cu mâni curate.

Și tot acest domn, dl. notar public regesc Beles János, a îndrăznit să spună regretatului episcop Goldiș că Ioan Meșianu, ca episcop al Aradului a pus la busunar 5000 fl., luați dela Diecesă sub pretext de a corupe juriți dela Curie.

Opinia publică să întrebe însă acum pe dl. Beles János: când a mințit? Atunci când pe fostul episcop Ioan Meșianu l'a denunțat atât de urt ori când denunță pe Mangra și amicii acestuia?

Să mergem însă mai departe.

Domnul acesta, notarul public regesc Beles János, a scos vestea că amicii lui Mangra sunt antisemiți și anti-liberali, că sunt naționaliști ultraiști, cari pe toți Ovreii, dinpreună cu Ungurii curați, o să-i înghită, dacă Mangra va ajunge episcop al Aradului.

Și totuși acest domn, notarul public regesc Beles János, într-o scrisoare adresată episcopului Iosif Goldiș se plânge, că acei câni de Jidovi nu-

lasă să ajungă notar public regesc, pentru-că e — naționalist!

Eată scrisoarea:

Arad, 30 Ianuarie 1900.

Prea Sfințite!

Treaba mea încă tot se trăgănează, din motivul chestiei naționale, ce au solevat o jidanii. Eu însă stau la pândă și mă lupt cu Căpitanu dimpreună. Am cugetat, că oare n'ar fi bine ca să se lămurească chestia națională, ce le face scrupuli, din partea fōispanului? Pentru-că, dacă fōispanul ar raporta că opinia adevărată magiară nu e contra mea acolo, atunci cred că ar mai slăbi terenul jidanilor, de unde se luptă contra mea, și ministrul ar căpăta mai mult curaj pentru denumirea mea.

De aceea Presfințite, dacă ați de bine, și nu-ți va fi spre greutate, te rog ostenește de vorbește cu fōispanul, să facă ori cătră ministrul pres. ori cătră cel de justiție un atare raport, și de i-se poate cât mai grabnic.

Ioan Beles.

Când a spus neadevăr acest domn? Atunci, când a scris episcopului său că Jidovii lucrează în contra sa, ori acum, când asmuță Ovreimea în contra lui Mangra, zicând că Mangra și amicii sei sunt antiliberali?

Dar să mergem mai departe. Și încă ad fortissimum! Va să zică acest domn și amicii sei sunt Unguri după lege, guvernamentali de bastină și urăsc pe Românii ultraiști?! Da, așa se laudă. Înainte de alegerea de episcop dl. Beles a scris însă unui membru al Sinodului o epistolă în care-i destăinuște și-l face atent că, privitor la purtarea sa ulterioară Mangra a dat guvernului „carte blanche”; să nu voteze deci cum-va pentru acest candidat, care de neam s'a lăpădat, vinzându-se guvernului.

Eată scrisoarea:

Arad 7/VI. 1902.

Frater . . . !

Nu-ți facu nici prologe, nici eloge ci-ți scriu numai simplu, aducându-ți la cunoștință, că aci în Arad s'a răspândit vestea, că: fratele Velicū în zilele aceste a fost pe la voi în Beiuș, de unde întorcându-se ca un triumfător spune: că i-a succes să întorcă „oile perdute” și în deosebi pe tine te-ar fi capacitat, să-ți dai votul pentru Mangra.

Bine! dar la atâta ai ajuns și tu? Tu, carele din tenețele noastre cunoscându-te, așa te știam, că ești stăpânul cugetelor și voinței tale, — acum să-ți vină Velicū ca un postent auctoritativ să te capaciteze, și influințeze, atunci când tu pe el — in illo tempore — cu tot dreptul — îi privești de mai puțin ca tine. Lume întorsă.

Te rog: să nu cugești doră, că ești de aceea și scriu, ca să te capacites de contraful, pentru-că ești prea bine am înțeles din vorbele tale, când eram la Sinod, că tu nu ești pe lângă Hamsea (pe cum ca nici pe lângă Mangra nu te însuflețai) — și eu respectându-ți covingerea nici nu mam cutesat, și nici că mam încercat se-ți cocoșesc părerea, ba sub totă durata sinodului când ne întâlneam, și vorbeam cu tine' cu tot respectul eram facia de pă-

rea ta ce-o avei despre persoanele candidaților la Episcopie; ci am cugetat a-ți scrie numai de aceea, să aibi cunoștință, că cum să laudă grupa clicășilor, cum va-tavul lor te-a capacitat și înrolat într-o aceia de cari ei vor să dispună.

Atâta am cugetat a-ți face cunoscut, pentru orientarea ta din scirile ce se colportesa și la adresa ta, deși asiu pote și mai multe a-ți scrie, înse după cum amintii mai sus nu vreau să mă consider epistola mea de cortesie, însă dacă vei veni la alegere, și ai fi curios de unele și altele ce mi s'au comunică și mie, într-o altele chiar ti-asiu pōte arata o epistolă din Bpesta, în carea me avisesa un oficiant dintr-un Ministeriu, ca un deputat (L. M.) cărele ca director și proprietar de gimnasiu privat, stând în legătura mai stransa cu unii consilieri din ministeriul de culte scie și asta o spune urbi et orbi, ca candidatul pentru carele te-a capacitat Velicū, la cas de va fi ales, înainte de întărire, și ca se devina intarit ar fi promis a da guvernului o „carta bianca”, cu ce scop? . . . Sapienți sat.

Pe cum disei mai sus după ce eu cu epistola acēsta nu volesc a comite cortesie, deci te rog pastreasa cuprinsul ei numai pentru tine și o nimicește, căci intenția mea cu aceasta epistola a fost sa te orientezi tu, căci asiu, ca ei mie im cade bine, deca pentru orientarea mea pot primi o epistola confidenta.

Te saluta, vechiul preten, și adict:
 Ioan Beles.

Ei? Când a spus neadevăr acest domn? Atunci oare, când s'a declarat om al guvernului și prieten al Ungurilor, ori când scrie ca să nu voteze nimeni pentru Mangra, pentru-că el este omul guvernului?

Tot ce am publicat aci este autentic! Ne adresăm deci opiniei publice din patrie să judece singură valoarea partidului lui Hamsea și a căpeteniei acestui partid! Va ști atunci, desigur, să judece și câtă valoare trebuie să dea multelor minciuni ce au slobozit ventului acesti stimabili domni.

Decamdată atâta. Dacă va trebui, vom da mai multe.

Pactul „Pester Lloyd” de ert scrie următoarele: „După știri din isoavare autentice, se susține că consiliul de ministri ce s'a ținut Marți de loc nu produce impresia ca și când afacerile, ce s'au discutat în consiliu, s'ar fi putut rezolva. Se mai vestește apoi, că ministrii prezidenți amândoi și-ar fi pus la dispoziția Majestății Sale portofoliile cu declarațiunea, că bucuros se retrag dacă în persoana lor ar zăcea motivele, cari împedecă realizarea pactului”.

Congresul din Carloveș. Din Carloveș se depeșează: În ședința de ert a Congresului național sârbesc, cu majoritate de voturi s'a respins raportul senatului școlar pe anul 1901—1902. La alegerea ținută ert în O-Pazna s'au ales deputați la Congres radicalul Sandic și clericalul Ieremic, protopresbiter în Carloveș.

Secerișul.

S'apropie ziua celor doi mari Apostoli, și cu această zi secerișul.

Munca lucrătorilor câmpului își va da roadele, cari din darul lui Dumnezeu, în anul acesta promit a fi bogate.

Iarna cea domoală și primăvara răcoroasă nu au stricat sămănăturile, căci, după toate știrile oficioase, producția este din cele mai bune. Intârzierea vegetăției și ploile de care ne temeam, nict un rēu nu au făcut, ci din contră au ajutat la înfrumusețarea câmpului.

Față cu anul trecut, în anul acesta va fi mai mare producțiunea grâului cu o valoare de 80—100 milioane coroane în țeara noastră.

Această frumoasă producțiune, va fi un adevărat izvor de bunăstare cu atât mai virtos că prin negoș nu vor scădea prețurile, fiindcă concurența Americet în anul acesta nu va putea strica grânelor europene.

Americet nu i a fost prielnic anul acesta pentru producțiunea agricolă.

În anul 1901—1902 Statele-Unite din America-De Nord au exportat vre-o 250 milioane bușele de făină, pe când în acest an agricol 1902—1903 abia vor avea 150 milioane.

Din România vine știrea că bogăția câmpului este atât de mare în anul acesta, încât demult nu s'a mai pomenit așa o bogăție. Din Italia, Rusia, Austria și Germania de-asemena vin tot știri bune, așa că grânele europene au să domineze de rindul acesta.

Exportul țerilor europene și în special exportul țerilor cu supraproducțiune, cum sunt România, Ungaria, Italia și în parte Rusia, va aduce un mare câștig bănesc, care va contribui la ridicarea bunet stări generale, și va fi un mare ajutor pentru dezvoltarea întreprinderilor de comerț și industrie.

Este adevărat că în unele locuri a bătut piatră de curând, și viscole încă, pot să pricinuiască însemnate pierderi, — dar la toată întâmplarea starea sămănăturilor ne îndreptățește la frumoase speranțe, cari se vor realiza — cu ajutorul lui Dumnezeu.

Nu vor să învețe.

Bartha Miklós scrie în Magyarorszag din 2 Iulie la locul prim un articol, în care, zeflemisând titlaturile lungi și persiflând pe guvernorul băncii Austro-Ungare cavalerul Bilinski pentru lunga sa titulatură face următoarele mărturisiri:

„Ne fudulim. Cu marmoră artificială acoperim părțile noului parlament. Ne mințim pe noi și mințim și pe alții. Fudulie goală. Despre emigrări, despre miseria ru-teană și despre foamea între Sēcui o să

ne sfătuim în palat de 34 milioane. Facem pe marea putere fără a avea autoritate și putere. Oficerul care poartă waffenrock cu pasomanturi n'are de unde să-și plătească berea. Găsim țigări de Havana în case unde prânzul de ieri era tocmai așa de nesigur pe cât de nesigur e cina de mâine.

Bine că recunoști, d-le Bartha.

Dar ni-ar plăcea să știm și concluziile ce le-ai scoate D-Ta, din icoana foarte plastică ce ni-o prezinți.

Spiritul acesta de grandomanie și fudulie ridicolă cine l'a cultivat și-l cultivă mereu în moralul public?

Desigur ziarele D-Voastră, cari zilnic își saturează publicul cu idei cari de cari mai grandomane, azi declamând despre un imperialism maghiar, mâne despre alte bazaconii și infumurări, neobservând în acest timp marea miserie ce își ridică capul în toate părțile țării constrângând locuitorii să ia lumea în cap.

Voia românului:

„Boeria și prostia cu mare chel-tuală se ține“.

O voce cu minte.

„Pesti Hirlap“ dela 3 Iulie publică din peana d-lui Solymosi Elek un articol în care se ocupă de importanța politică a alegerii de episcop a părintelui vicar V Mangra. Arată că pentru a se ajunge la o înțelegere cu Români, e necesar ca prelații români să fie bărbați populari, cari au luptat pentru neam ear „patriotismul“ nu-l folosesc numai ca mijloc de căpătuală, cum fac hamziștii.

De aceea ar și saluta cu bucurie în scaunul episcopesc pe V. Mangra.

Conspirări anarchiste.

Din Neapoli (Italia) vine știrea că acolo s'a descoperit d'odată un complot împotriva a doi domnitari. Și anume, unul îndreptat împotriva vieții regelui italian, ear celalalt încontra Sultanului.

Etată telegrama despre acest eveniment:

Neapoli, 3 Iulie. Poliția a arestat azi doi anarchiști. S'a descoperit că o conspirație anarchistă, care lucra în mare taină, a osândit la moarte pe regele Victor Emanuel și cu ducerea la îndeplinire a asasinatului însărcinate pe cei doi arestați. Autoritățile țin în mare secret afacerea, sperând ca astfel să descopere mai ușor pe conspiratori.

După-cum află „Matino“, autoritățile de aici au fost înștiințate că autorii principali ai conspirației încontra Sultanului sunt Tobias Boni și Seriet, italieni. După toate probabilitățile ei se ascund prin oraș. S'au luat întinse măsuri pentru prinderea lor.

Din tănele francmasonilor din Ungaria.

„Alkotmány“ în numărul său de Miercuri publică sub titlul de sus un articol în care zice, că e în poziție de a spune unele altele despre decursul adunării generale a „marei Loje simboice din Ungaria“.

Avem în mâinile noastre — zice „Alkotmány“ — „d-semnul de edificare“ adică procesul verbal al adunării generale. Acest proces verbal în multe privințe ne dă în teresante explicațiuni.

Știm, din acest proces verbal, că francmasonismul a stăbătut aproape întreaga societate maghiară, în așa măsură, încât — precum cu emfază a declarat un orator — francmasonul astăzi nu mai are lipsă, să nege calitatea sa de francmason. Dar pe cât de mult a pătruns spiritul francmasonic în viața socială, tot pe de atât a scăzut spiritul de colaborare al francmasonăriei, în adunare fratele Kugler Mihály s'a plâns,

că dela înființarea francmasonismului oficios maghiar, dar în fapt austro ungar, din tre 9000 de frați cari au intrat mai mult de jumătate, peste 4500, s'au retras. „Fratele“ cere apoi măsuri față de cei ce se retrag. Motivul principal după părerea lui e, că nu se observă destulă precauție față de noi însuși și că nu se contrabalansează destul retragerile nemotivate. La înscriere — zice — facera confesiune solemnă, că făcând motive grave nu vom părăsi loja; și știm că nerespectând confesiunea ce am făcut, ne așteaptă o pedeapsă cu mult mai mare decât armele îndreptate încontra noastră — detragerea considerației; totuși nu am văzut încă francmason pe care să-l fi s'juns pedeapsa aceasta. E remarcabilă după „fratele“ nostru și împregiurarea, că frații cei mai mulți așteaptă rangul de „meșter“ și apoi în urmă se retrag, parte desilusionându-se, parte implinindu-și curiozitatea, parte din indiferențism ori din alte interese profane.

Aceste fapte însă, — continuă fratele Kugler — nu vrea să zică se pășim în publicitate cu activitatea noastră, ci din contră, ne arată că în sanctuarul nostru s'a amestecat prea multă publicitate, încontra căreia ar trebui se ne apărăm.

Trebuie să constatăm că un alt orator al adunării Dr. Grosz Mezőhéct a fost de părere tocmai contrară, a pretins mai multă publicitate.

A și avut dreptate, pentru-că societatea maghiară este de fapt atât de mult pătrunsă de spiritul francmasonic, încât frații cu lefele, în adevăr nu au nict un nouv a se mai feri de publicitate. Indiferențismul religios, teismul decadent sunt lucruri pe gustul inteligenței de avere și descreștinate, la ce să mai adăogăm, că societatea așa numită „inteligentă“ este în partea ei cea mai mare compusă din jidani liberali și avuți, a căror concepție religioasă, nu sunt credința israelică ortodoxă, ci teismul.

Saduchelii moderni din Lipótváros sigur nu se vor scandaliza de faptul, că francmasonii vor să înlocuiască religia creștină, cu cea a rațiunii, a teismului.

Apostolii teismului sunt francmasonii din Ungaria întocmai ca și col-git lor din străinătate. Cred, în „marele Zidar și Universului“, care nu s'a comunicat pe sine lui mel, prin declarații textuale. Dar metafisica lor nu se estinde, să ne arate ființa și raportul în care stă cu lumea „marele zidar al Universului“.

Din procesul verbal al adunării generale XVII a „marei loje simboice din Ungaria“ nu găsim explicațiuni mai multe despre teologia francmasonă, dar din frazele oratorilor putem ști, că francmasonismul se închină teismului, adică acelei credințe care perhoreșcând ori-ce casuistică, se închină numai rațiunii, naturii“.

Concertul doamnei Irena de Vladaia în Arad.

Doamna Irena de Vladaia vestita cântăreață dela opera din București va da Duminecă în 6 Iulie st. n. un concert în sala mare a hotelului „Crucea Albă“.

Doamna Vladaia și-a propus să facă un turneu artistic în toate orașele mai de frunte din Ungaria locuite și de Români, și în acest drum al său a ajuns acum în Arad. Înainte de a veni aici a dat concerte în Bistrița, Oradea-Mare, Orăștie, și Beiuș, secerând în toate părțile admirațiunea publicului.

La concertul de Duminecă cu d-na Vladaia la olaltă, va colabora și dl Gr. Savu artist dramatic, care colaborează pe d-na Vladaia în acest turneu.

Acompaniamentul pianului a avut amabilitatea a-l primi d-na Hermina Lazar una din cele mai bune pianiste române și astfel seara de Duminecă promite a fi o seară plăcută.

Programul concertului e următorul:

Asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român invită la concertul care se va da Duminecă, la 6 Iulie st. n. în sala hotelului „Crucea Albă“ cu concursul D-nei Irena de Vladaia, primadona dela opera din București, a d-nei Hermina Lazar și al d-lui Gr. Savu, artist dram., cu următorul

PROGRAM:

Partea I.

1. Gounod: „Balada și aria bijuteriilor“ din opera „Faust“, d-na Vladaia.
2. * * * solo, executat la pian de d-na H. Lazar.
3. Adam; „Arie indiană“ din opera „D'aș fi rege“, d-na Vladaia.
4. Eminescu: „Versuri“, dl Gr. Savu.
5. Strauss: „Cântec țigănesc“ din opera „Voivodul Țiganilor“, d-na Vladaia.
6. * * * „Monologuri“, dl Gr. Savu.
7. a) Verdi: „Cavatina“ din opera „Traviata“, b) Parasciv: „După fragi și după mure“, d-na Vladaia.

Partea II.

8. Bizet: „Habanera“ din „Carmen“, d-na Vladaia.
 9. * * * solo executat de d-na H. Lazar.
 10. Lecocq: „Boléro espagnol“, d-na Vladaia.
 11. Coșbuc: „Doine și balade“ dl Gr. Savu.
 12. Vladaia: „Doina Olteanului“, cântată de d-na Vladaia.
- D-na de Vladaia va cânta „Habanera“ și „Boléro“ în costum espagnol.
- Peșurile: Loc I. 4 cor., loc II. 2 or., stat 1 cor., galeria 50 bani.
- Venitul curat e destinat pentru Asociațiunea aradană. Inceputul precis la orele 8 seara. Bilete se află de vânzare la Administrația „Tribunei Poporului“ librăria Klein și seara la cassă.

DIN ROMÂNIA

Deraiarea dela Brazi. Dl director general al căilor ferate a telegrafiat Lunii următoarele:

Trenul 124, compus din 8 vagoane de persoane, și 7 de marfă, din cari două cu soldați a deraiat la distanță de 3 km., înaintea stației Brazi, la orele 3.29 p. m. Au eșit din linie 11 vagoane, din cari 8 cu pasageri.

O doamnă, soția dlui locotenent Grigoru, cu copila ei, au fost omorite; un impiegat din stația Prahova, Barzon, grav rănit, câțiva călători au fost ușor răniți.

Echipa lucra în punctul deraiării și dăvălise calea pe 130 metri.

În urma deraiării, linia se găsește cu traversa în bună stare, șinele solid fixate pe traverse, cu o deformare curbă și contra-curbă, cu o fleșă de 35 c. m. Mașina cu primul vagon nu au deraiat, furgonul de bagaje, al 2-lea după mașină, a deraiat, celele dintăiu 5 vagoane, după el, au rămas pe linie, restul a deraiat.

Causele deraiării nu se vor putea stabili decât după ce se va interoga personalul.

Director general, Miculescu.

Pentru călătorii din trenul deraiat s'a format un tren care a sosit în Gara de Nord la orele 7.40 seara.

Pe peron foarte multă lume, aștepta sosirea trenului.

La scoborirea din vagon, călătorii sunt luați cu asalt, spre a da amănunte.

Dl major Dimitriu, din vânătorii dl Raymond Ergas, fiul cunoscutului bancher din Plocești, dl Mavrichi, administratorul companiei franceze pentru cărbuni, deși încă sub penibila impresiune a senelor la cari au asistat, povestesc peripectele accidentului.

Trenul plectse din Plocești cu o întârziere de 10 minute și cu vitesa normală. Locomotiva trenului, Buzeu, era condusă de mecanicul Sigmund Stroschi. Deodată, esact la chilometrul 54+3, în vederea stațiunii Brazi, călătorii simt o sguduitură bruscă, urmată de părăturii, de ciocniri de fiere.

Un vagon mixt de clasa 1 și a 2-a, tip vechiu, și un alt vagon se răstoarnă Locomotiva cu cele șase dintăiu vagoane rămân pe șini, cele-lalte vagoane însă au deraiat.

În vagonul mixt de clasa 1 și a 2-a se afla d-na Maria Grigoru, soția dlui locotenent Grigoru, cu fetița Ana, în vârstă de 3 ani.

Când vagonul s'a răsturnat, d-na Maria Grigoru și fetița, cari se aflau de partea care s'a răsturnat, au fost isbite cu putere de fereastră și de șine. Atât d-na Grigoru, cât și fetița, au rămas moarte.

Durerea soțului atât de greu încercat, a stins până la lacrimi pe cei cari au avut fericirea să scape din acest accident. Nebun de durere, locotenentul Grigoru își sfășia hainele de pe el.

În același vagon se afla și Alexandru Barzon, impiegat în halta Prahova, care se afla în concediu. Barzon a fost foarte grav rănit, isbit fiind cu putere la pept, și a fost transportat în nesimțire la spitalul Boldescu din Plocești, unde a și încetat din viață.

În primele vagoane după mașină se aflau soldații companiei a 3-a din regimentul 2 de geniu din Focșani, cari veneau la Chitila. Cum însă aceste vagoane n'au ieșit după linie, nict unul din soldați n'a fost rănit.

Asupra accidentului dela Brazi, dl ministru de justiție Stoicescu a adresat o telegramă amănunțită M. S. Regelui la Sinaia.

Causele deraierei nu sunt stabilite până în prezent.

Pentru stabilirea lor se face o minuțioasă anchetă.

Mecanicul și șeful de coloană Flores Stan au fost deocamdată arestați.

DIN BUCOVINA.

Conform spiritului declarației de dimineață a partidelor majorității s'a conferat după amiază cu șeful clubului ruten Dr. Smal-Stocki. Persistând d-na la neprevenire tratările s'au rupt. Partidele majorității sunt decise a nu ceda nimic.

În continuarea ședinței, urmată seara, baronul Bourguignon a declarat, că el contrar afirmărilor Rutenilor, s'a întrepua pentru înlăturarea divergențelor între Ruteni și celelalte partide. Respinge insinuațiile din declarația rutenilor, că ar fi exercitat ingerențe în detrimentul lor și declară, că pentru eventualele urmări rele, isvorite din abținerea, deputații ruteni vor purta responsabilitatea (aclamații: bravo!) Dep. Calinescu, Abrahamowicz și Marin resping de asemenea insinuația, că asupra cluburilor respective s'ar fi făcut ingerențe ostile Rutenilor din partea guvernului. Toți trei recunosc corectitudinea deplină în altitudine guvernului.

„Deșteptarea“.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 3 Iulie. Ieri a sosit în golful Simon un vapor cu 400 prizonieri burt, cari se întorc în patrie. Marele general Cronje este și el în drum spre casă.

Persecutarea Polonilor.

Posen, 3 Iulie. Tribunalul din Posen a rostit ieri o sentință foarte aspră asupra a două scriitori poloni. Scriitoarea d-na Dr. Kaspari-Golde și editorul Morasti au fost judecați la 2 ani închisoare, pentru răspândirea în străinătate a unei broșuri scrisă în limba polonă încontra Germanilor.

Principele Ferdinand în Paris.

Paris, 2 Iulie. Presidentul Loubet și d-na, a dat alaltăeri un prânz în onoarea principelui Ferdinand al Bulgariei, la care au participat cei-ce făceau suita principelui; președintele senatului și a parlamentului, mai mulți ministri și demnitari.

Rușii și țărănimea românească în vremea ocupațiilor rusești.

De
V. A. Gădeț.
(Urmare).

În această înțelegere, sau tractat, se dădu pe față într-o cât-va gândul ascuns ce l'avea împăratul rusesc pentru Români.

Anume, chiar în „pontul” întâi al acestui tractat se spunea că, după ce va eși țeara de sub Turci, „prin cetățile țerei se va așeza oaste rusească”; iar într'un alt „pont” se zicea că, „oastea țerei de zece mil de oameni să fie plătită din banii Țarului”.

Apoi, dacă gândul Țarului era numai să libereze țeara de sub Turci, de ce o lăsa să se chivernisească ea singură? Va socoti mai bine? La ce nevoie să pună mâna Rușii pe cetățile țerei, dacă n'aveau nici un gând ascuns asupra ei? Și să plătească și să întrețină Rușii oastea țerei! Dar asta e ca și cum Țara ar fi armata din mână, care-ți sunt de apărarea vieții, să ți le poarte un străin. Dar e la mintea fie-cui, că având arma, pavăza țerei — adică oastea — în mânele lor, Rușii ar fi fost stăpâni în țeară și ar fi făcut din noi ce ar fi vroit.

De aici se vede că nu de dragul creștinătății porneau Rușii războiul asupra Turcilor, ci ca să desfacă bucată din împărăția turcească; și zicea întâi că le liberează, și apoi să pună stăpânire asupra lor. Ear cea dintâi bucată era țeara noastră.

În sfârșit astăzi e știut de toată lumea și nimeni nu se mai îndoaie, că țelul adevărat, pe care-l urmărea Rușii, nu era desrobirea creștinilor, ci pofta de a-și întinde stăpânirea asupra acelor creștini. Nici Rușii chiar nu mai tăgăduesc astăzi, că acesta a fost și este țelul adevărat al războaielor lor cu Turcii; ear șoaptele de liberare și vorbele de dragoste și milă pentru creștini erau numai ademeniri și amăgeli.

Mai târziu în curgerea vremei, au pătuns și Români și cei l'alți creștini gândul ascuns al Rușilor și nu s'au mai lăsat amăgiți așa ușor. Și mai ales Români, căci în războaiele ce au urmat după aceste, vai și amar ce-au îndurat Români dela Ruși. Avem să istorisim toate acestea.

Dar, acum, de ce Țarul Petru nu spunea curat și făcș cu ce gând deschide război cu Turcii și ce gânduri are cu Români? De ce spunea în toate părțile că pornește la război „în numele Mântuitorului și al Creștinătății” și numai și numai de dragul și mila creștinilor ortodocși? Pe când, cu adevărat, el nu vroia decât să pună stăpânire asupra țerilor acestora.

Apoi, iacă din ce pricină făcea așa: dacă ar fi spus că vrea să ia el pe Români sub stăpânirea lui, Români n'ar fi primit și i-ar fi statut în potrivă. De ce? Mai întâi, să scapi de sub o stăpânire ca să intri sub alta nu-ți vre-o ispravă. Și Dumnezeu știe de-î mai bine sub Ruși de cum era sub Turci, când nu ne era de loc vre-o teamă, ca prin amestecul unora cu alții Români să-și piardă firea și limba și să-și uite neamul lor; față cu Turcii, Români rămânea Români, și știea că are o țeară a lui, căci Turcii nici o dată n'au supus țeara noastră până într'atâta încât s'o facă desvirșit una cu împărăția turcească — adică pașalic — ci a lăsat-o să-și aibă Domniul ei, legile ei, obiceiurile și limba lor strămoșească și să-și întărească neamul mai departe în această istorie vom vedea că au și încercat Rușii așa ceva; ear ceea ce e sigur, este că Români n'ar mai fi putut zice vre-o dată: „țeara noastră” sau „în țeară la noi”. Și nu puțină durere este să-și piardă un popor țeara lui, precum nu puțină durere este să-și vadă omul instrăinat casa lui părintească, în care s'a născut a închis ochii bătrânilor lui când și-au dat obșteșcul sfârșit. De aceea, și unii din sfetnicii lui Cantemir Vodă nu vroiau să se dea în partea Rușilor; par'că le spunea

lor ceva că dragostea și mila ce-o arătau Muscalii Românilor nu-i a bine, precum zice un prea învățat istoric al nostru că: „presimțirea nenorocirilor viitoare tresărise în fundul sufletului poporului român și-l deștepta să fie cu luare aminte ca cel ce venea cu crucea în mână pentru pretinsa lui mântuire nu cum-va să-l îngrope mai adânc de cât barbarii”.

Iacă de ce împăratul Petru Alexievici, temându-se că Români nu-l vor ajuta, știindu-și ținta războiului ce făcea, nu spunea că vrea să pună el stăpânirea asupra lor; ci zicea că face războiul Turcilor numai așa de mila Românilor și a celorlalți creștini ortodocși. Iar pe de altă parte umbra să pună mâna pe toate cetățile țerei și oastea românească să fie pe seama lui, ceea ce în-țelul Români să se dea singuri cu oastea legată în puterea Rusului.

Aici cată să socotim, că toate neamurile streine care au venit asupra Românilor ca să-i cotorosească, toate și-au arătat gândul lor pe față. Ungur, Leah, Neamț, Turc, Tatar se apropiau față cu dușmani, cu armele în mână; și Români știa la ce să se aștepte. O-i biruiau Români — precum au biruit de multe ori, — sau, de rămăceau biruiți, se strecurau și ei cum puteau ca să facă fața nevoilor. Ruși însă — de când i-zu cunoscut Români și pină azi — nici o dată n'au spus pe față că vin ca dușmani în țara noastră cu gând s'o stăpânească; ci totdeauna fățeau dragoste și milă, că vin numai și numai ca să scape pe Români de stăpânirea turcească, și cu fel de fel de șoapte și momeli cătau să ademenească pe Români să se dea în partea lor; ear odată intrați cu oști în țară nu mai vreau să iasă; și în vremea cât stăteau și țineau țeara, vai și amar de săraca țărănime ce a îndurat. Toate acestea le vom adeveri mai departe în istoria aceasta.

La mintea flecăruia este, că mai ușor te poți apăra de cineva, pe care l'ști de dușman și-ți arată în față gândul lui dușmănesc, de cât de acel ce se dă cu binșorul pe lângă tine ca prietin, până când îi vine bine și își înfige mâna în gâtul tău.

Așa fel a fost prietenia Rușilor; acest țel l'au urmărit ei și pe așa căl au încercat să-și ajungă țelul lor. O lume întreagă știe, și nici Ruși azi nu mai tăgăduesc acest adevăr. Iar țelul Rușilor și căile pe care l'au urmărit și-l urmăresc să știți că se chiamă în deobște „politică rusească”. Și iarăși o lume întreagă știe și singurii Ruși mărturisese, că „politică” asta a fost pusă în lucrare întâi și întâi de împăratul Petru. Acesta a învățat mai întâi pe Ruși cum să ademenească pe Români ca să atragă în partea lor până o pune mâna pe ei. Ear împărații Rusiei, care au fost după Petru, au urmat întocmai învățătura lui.

Acum să istorisim mai departe despre Țarul Petru, cum a venit cu oaste în Moldova și cum s'a războit cu Turcii și ce a urmat după război.

După ce s'a încheiat înțelegerea în scris între împăratul Rusiei și Luca Vistierul, în numele Domnului Cantemir-Vodă, împăratul i-a trimis răspuns lui Cantemir să se pregătească de război și să iasă numai decât într'u intimpinarea oastei muscălești la Nistru, și-l amenința că de nu va ieși înainte și va aștepta sfârșitul războiului, apoi nu va fi bine de el. În această vreme împăratul și trimisese la Nistru o parte din oaste sub un general al seu Șeremetev.

Deci Cantemir-Vodă nu știa ce să facă: în jos să se ducă, erau Turcii aproape, și se temea că l'va păia cineva la Turci și e înțeles cu Muscalii și-și va răpune capul. La Nistru să se ducă, iarăși se temea „de țeară”, adică de popor; căci cei mai mulți Moldoveni socoteau că e pripită și nechezuită fapta a se închina la Ruși, căci știeau ei bine că Turcii biruind, vor răspunde Români cu pielea lor, ear nu Muscalii.

Deci Cantemir-Vodă s'a hotărât să se mute din Iași în apropiere, la Cetățuia.

De aici apoi a scris generalului Șeremetev la Nistru să-i trimită ajutor vr'o câteva mii de Muscali ca să-i fie de pază, nu cumva să lovească Turcii Iașul și să-l prindă și pe el. Generalul Șeremetev i-a trimis vr'o 3000 de soldați.

Când acest corp de oaste rusească a trecut Prutul pe la Zagarancea, abia atunci au aflat toți că Dimitrie-Vodă Cantemir s'a fost dat în partea Rușilor.

Cel mai de credință sfetnic al lui Cantemir-Vodă era un boer, Ioan Neculcea, care a scris o Istorie despre toate acele întâmplări de pe atunci, cum și altele de mai târziu, întâmplări pe care le-a văzut cu ochii și în multe a fost chiar el amestecat. Au mai scris și alții; dar nici unul n'a scris mai amănunțit ca el. De mare folos este azi pentru noi acea Istorie a lui Ioan Niculcea.

Acest boer, Ioan Niculcea, ca sfetnic de credință, l-a sfătuit pe Cantemir-Vodă, „să se lese de muscali, că poate să-i bată Turcii, și tătarii or robi țeara”. De vreme ce din unire cu Rușii s'a pricinuit țerei mare primejdie și prăpădenie, mulți îl învinovăteau pe Ioan Niculcea, că el ar fi îndemnat pe Cantemir Vodă să se închine la Ruși Ioan Niculcea se apăra tare de aceasta, ca să nu cadă păcatul și blăstemul țerei asupra lui. De aceea el scrie în istoria sa, că cei ce-l învinovăteau pe el „grăesc cu năpaste și ca niște oameni ce nu pricep și nu știu.... Numai pizmașii zavistnicii scornesc asupra mea ocară, zice Neculcea, și oameni cei proși și neprieteni și nepricepuți cred că este așa... Puiu pe Dumnezeu martor că i-am zis să se lese de muscali și tare am statut, doară l'oiu întoarce; și n'am putut! Precum vedem de aici, mare blăstăm trebuie să fi aruncat norodul asupra acelor care s'au unit cu Muscalii, dacă cu așa țarie se apăra în fața lumii de această vină sfetnicul Ioan Niculcea!

Vădindu-se lucru cu muscalii, Cantemir-Vodă a fost nevoit să se destăinuiească tuturor sfetnicilor săi. Și atunci unii din sfetnici i-au zis lui Cantemir-Vodă: „Te-ai cam grăbit Măria Ta până li-s'ar fi văzut puterea cum le merge”. Răspuns-au Cantemir-Vodă, zicând nu mai era vreme a mă chivernisi, temându-mă să nu mă apuce Turcii”.

A dona zi Rușii au și intrat în Iași. Atunci îndată, s'a început un jaf și un omor mare în Turcii care erau în Iași cu treburi de ale negoțului. Oamenii deprinși cu jaful și bunii bucuroși când ved câte vre-o răcoală și tulburări — căci din d'alde astea trăesc — se găsec pretutindene, și mai ales prin tirgurile Moldovei. Aceștia au început a tăia și a prăda pe Turci de tot avutul lor. Eară mai pe urmă, după război, după înfrângerea rușilor, grozav și-au răsbunat și Turcii. Și din vina unora bucuroși de tulburări au pățimit și alții, care nu s'au fost amestecat. Unii Turci au scăpat, ascunzându-se pe la prietini ce aveau, Români, „care mai pe urmă de mare folos au fost Turcii acelor prietini ce-î ascunsese”.

Mulți din acești oameni răi, bucuroși de tulburări, prădau nu numai pe Turci, ci pe oii și-cine le ieșea în cale; nu alegeau de-î Turc ori Român: jăfuiau la drumul mare, mai întâiu pe furși, ear apoi pe fățș.

(Va urma).

DISCURS DE DESCHIDERE

rostit la adunarea generală a Despărțământului Timișoara al Asociației pentru literatură și cultura poporului român, ținută la 6 Maiu, (8 Iunie) 1902 în comuna Belint, de direct. Despărțământ. Emanuil Ungurianu.

(Urmare și fine).

Miere legală are drept a pretinde dela bărbatul ei întreaga susținere în casul când aceasta n'ar mai voi să trăiască cu ea; susținerea o stabilește jafatul după starea socială și după averea bărbatului; — con-

cubina n'are acest drept. Pe concubină poate concubina, cu care trăiește dinna necununată, ori când să o alungă dela sine, concubina nici s'ajută nu-l poate căuta.

Femeia legală are drept în cas de divorț sau despărțire, dacă căsătoria se desolevă din vina bărbatului, a pretinde dela bărbat susținerea pe tot timpul, cât dinna rămâne necăsătorită; — concubina n'are acest drept.

Toată averea mobilă și imobilă agonisită în timpul căsătoriei după lege a jumătate a bărbatului și jumătate a muierei legale, chiar și atunci, când contractul s'ar fi făcut numai pe numele bărbatului și averea ar fi scrisă numai pe numele lui; după moartea bărbatului văduva legală are drept la jumătate din averea agonisită și atunci când după bărbat român copii; — concubina n'are acest drept.

Dacă după bărbatul legal nu rămân nici copii nici testamentul, atunci după lege toată averea agonisită e a văduvei; — concubina n'are acest drept.

Dacă după bărbatul legal n'au rămas nici neamuri nici testament, atunci și averea lui moștenită dela moșii strămoșii săi o moștenește văduva; — acest drept nu-l are concubina.

Dacă după bărbatul legal rămân copii și rămâne numai avere moștenită, aceasta o moștenește copil, însă văduva are drept de susținere și față de copil; acest drept nu l-se poate lua văduvei nici prin testamentul bărbatului; concubina n'are acest drept.

Dacă bărbatul moare fără copii și fără testament, dar rămâne după el avere moștenită și neamuri laterale, atunci văduva are drept a folosi această avere în tot timpul văduviei ei pe baza dreptului vidual; — nici acest drept nu l are concubina.

Copiii legali au drept de moștenire și după mamă și după tată, nu pot fi lipsiți de acest drept nici prin testament, nici prin contract; legea asigură copilul legal partea obligată, adică cel puțin jumătate din ceea ce ar moșteni după lege; copiii nelegali adică cei născuți din concubină n'au acest drept, ei moștenește numai după mamă, după tată n'au drept de moștenire.

Dacă tata nelegl moare fără testament, averea lui o moștenește neamurile ear dacă nu rămâne după dînsul nici neamuri, atunci moștenește statul pe drept l'el caducitate, ca o avere fără stăpân; copiii nelegali trebuie să easă din averea tatălui lor nelegal și nici dînsi nici mama lor nelegală n'au nici un drept de moștenire. Au început acum unele femei, când se due să trăiască în concubină, a cănta să-și asigure prin contract ori obligațiune oarecare despăgubire pentru casul, dacă concubinul n'ar lua-o de soție; astfel de contracte și obligațiuni nu nici o valoare, la județ nu se pot valida, concubina se alege numai cu reputațiunea și femezească zdroncinată.

Acum se naște întrebarea, cari ar fi mijloacele, prin cari s'ar pute împedea și scoate din uz concubințele? Astfel de mijloace ar fi de două feluri, și adică mijloace fizice sau de putere și mijloace morale; mijloacele fizice ar fi închisoarea și pedepsa în ban, dar aceste mijloace numai statul are drept a le introduce prin lege, statul însă deocamdată nu se arată aplicat a introduce astfel de mijloace stricte; deci acestea eari voase binele poporului nostru nu le rămâne alta de făcut, decât a lucra cu mijloace morale; acestea ar fi: de o parte a face cunoscut poporul urmările rele ale concubinatului, ca să se feresească de ele, eară de altă parte a sfătui poporul, ca să grjească de școli bune și să cerceteze biserică, pentru-că școala luminează mintea și propagă cultura, ear biserică propagă morală. Cultura și morală sunt cele mai bune leacuri pentru sfirșirea răielor sociale, ear poporul român de pe valea Timișului, dacă nu se va lăpăda de datinile rele, dacă nu se va năsi a se dăda la o viață mizerabilă și mai solidă — la o viață cu mai multă muncă și cu mai mare înțelepciune, dacă nu va susține școli bune și nu va grji, ca tinăretul să cerceteze școala, — adică dacă nu se va năsi a se întări și în cultură și în morală, atunci nu este putere care să-l poată apăra de totala peire de pe aceste locuri, și numai istoria va povăsi că în acest comitat a locuit când va și poporul românesc, deci moartea și viitorul poporului nostru depinde acum dela el și dela înțelepciunea lui, bine însă să-și luăminte și bine să-și fină minte, că fără cultură, adică fără școală și fără morală, nu este putere de viață, și că cultura și morală sunt fundamentul, pe care se ridică cu siguranță viitorul fie-cărui popor.

In atențiunea domnilor comisari didactici.

Și până când examenele școlare finale în stadiul lor actual vor căpăta o altă soluțiune poate mai conformă cu mențiunea lor, după cum aceasta de nenumărate ori s'a pus în discuție, fie în întrunirile didactice, fie în diferitele foi periodice: avem să ne mulțumim și să stăm pe lângă practica lor de azi.

La drept vorbind, examenele în formă lor de azi, ca om de școală pro primo trebuie să zică, ca-și au o parte contestabilă, rea, nu mai puțin însă apropiindu-se de adevăr și aserțiunea, că: examenele au în sine chiar și după actualitatea lor și — parte bună!

Fară a mă lega tare de prima, sau a doua constatare, făcută în meritul examenelor, dar condus de unele experiențe și vederi, cari pentru examenele prezente numai salutare pot fi, în binevoitoarea atențiune a domnilor comisari de examene, spre menținerea prestigiului școlii, al învățătorului, la un nivel mai convenabil, află de bine deocamdată a semnală special două lucruri, căci și di-și — comisarii, — oameni fiind vor fi având unele proceduri eronate: greșeli pe cari a le arăta și recomanda sa narea lor, a lacunelor, datorită are fiecare din noi.

E indeobște cunoscut, că în examen întrebări pune și delegatul sau comisarii.

Și comisarii însă ca ori care om de școală, avându-și propriile sale întrebări ușor putem concluda, că chiar elevii învățătorului, care în decursul anului școlar au desvoltat activitatea cea mai înaltă să dea de „bucucuri”, neputând adevărat aceia, — elevii a delega la momentul comisariatului anumite întrebări adresate lor!

Și să credeți domnilor comisari — în ce nu dubitez, aproape toți comisarii învățători fiind — că atari buclucuri în prezența, publicului asistent, luând în soțiunță mai ales, ca la sate poporul de rind e prezent în preponderanță: repet atari „bucucuri” nu sunt nimica, fără nici un efect sau însemnătate!!

Și nu sunt nimica îndeosebi dacă învățătorul e cam avut în oameni pismași, *) căci bietul nici dinșul nu poate fi învidiat în aceasta privință... că doară n'ar avea!?...

Și oare aci, în asemenea caz cine suferă mai mult? Cine pierde? Pe acui școlă merge totul?!

De bună seamă autoritatea, respectul învățătorului și cu acestea nimbul școlii în general!!

Auzi din gura nației cuvinte ca: „Ce mai dascăl avem, că nici nu i au știut pruncii răspunde domnilor la examen” — nu e lucru rar! Din norocire n'am prea pățit-o, ocaziune însă mi-s'a dat a auzi față de alți colegi!

Prin astea nu voesc a contesta — Doamne ferește, chemarea ce o au comisarii cu prilejul examenelor finale; din contră! Avem să fim recunoscători Veneratului nostru Consistor diocesan pentru această

*) Făcând excepție pentru cazul când și învățătorul fi cam merită...

a sa recentă și sapiență dispoziție, cu referință la augmentarea stărilor învățământului, — ci ținem a spune, că inconvenientele de mai sus pe lângă o tactică fluidă din partea domnilor comisari s'ar pute aduce în urmă, ca împingările, respective momentele... nefavorabile școlii, provenite la atari ocazii — nu putem zice din rea voință — să devină, deși nu de tot, dar mai puțin, derogatoare, mai puțin grave: atenuante față de prestigiul aceluia.

Lucrul s'ar reduce la acestea: Bunăoară comisarii cutare... azi se află în școala lui X, aici dinșul întrebă pe un elev, să zicem din studiul religiei: „Spune-mi tu N! pentru-ce Dumnezeu este atotbun”? —

Acum e posibil, ca elevul s-o știe. E ar tot atât de posibil e și aceea, că elevul să n'o poată explica numai decât, fie din cauză, că acel băiat nu și-a însușit-o cum se cade la timpul său, când i a propus-o învățătorul, fie că învățătorul pușându-se pe alt plan la estragerea preceptelor religioase morale, elevilor a amintit-o numai per tangentem, ceea ce învățătorul respectiv în astfel de caz nu i-se poate lua în nume de rău, între toate împingările!

Bucucul, întortochar-a acum e tocmai gata și aceasta și mărește efectul ne favorior la persoana, autoritatea învățătorului cu atât mai mult, cu cât respectivul comisari persistă mai cu întepire întru desiegarea întrebării puse din partea sa elevului, care desiegare între circumstanțele sus arătate exclusiv din partea elevului numai rezolvată nu va fi.

Comisarul poate va nisui prin întrebări nimerite să-l conducă la adevăr, e cu puțință însă și aceea, ca comisarii să pună numai întrebări și să se uite la elev și vice-versa elevul la comisari... de cumva a ceea e cam dificilă.

Acți situația e cam penibilă!... (Va urma)

Din Alba-Iulia.

(Urmare și fine).

Nu știau însă zua, în care avea să se întâmple instalarea, deci a propus, ca să se aleagă o comisiune, care să intr. b. despre zua instalării pe protopopul după ce e sosi, deși avea acolo pe părintele Rusan care era administrator și dela care putea să ia primească informațiuni. În comisiune a'ales dl Roșca învățător și dl Fodor, ceea ce dacă nu a fost ceva mai mult, apoi la tot cazul a fost o necuviință.

Ca nu cumva să nu socotit parțial, dar și pentru clarificarea lucrului amintesc și un incident. Părintele Rusan văzând, că învățătorii seduc prin apucături răstăcioase pe tinerii diletanți, ca să nu se învoiască la nici un cas să joace, dacă va cânta și gorul, a cerat prin dl Onițiu, directorul filialei „Concordia”, ca se vorbească cu tinerii comisi din prăvălia sa, ca să nu se lase seduși prin răutatea clicășilor la un act așa de mărușav, ca să zădărnicească consolidarea, cea atât de mult dorită aci în Alba-Iulia.

Împrejurarea a adus cu sine, ca dl Onițiu se amenințe pe un comisi cu abdicarea din post, dacă ca membru al Concordiei va conlura la desmembrare. Clica a îmbrățșat, ca pe un adevărat martir pe tinerul ajuns în hal din nepriceperea sa, ba la ședința amintită, până și dl Fodor a pus parte clicii spre scărba oamenilor bine cugetători, cari au observat, că în procedura d lor există o înclinare spre anarchism, căci ce alta ar urma, dacă șefii nu ar putea dispune subalternilor, să nu se amestece în fapte necuvincioase și stricătoare neamului, mai ales, când cutare însuțuine este avisată curat la spriginul neamului.

Petrecerea proiectată la instalarea protopopului s'a ținut în zua de Santul Ioan, și fiindcă instalare nu a fost, ca totuși să fie așa ceva, după-ce pe invitări era deja upărit, că petrecerea se va aranga din incidentul instalării protopopului gr. or., s'au comandat vre o câști va preoști din tract din partea protopopului prin Roșca, ca să stătoarească zua de instalare. Preoștii chemați au fost Muncuș, Frâncu, Iliu...

Amnuiți preoști au sosit cu căleasa la protopopul tocmai când părintele adm. prot. a eșit din cancelaria protopresbiterală, ca să meargă la oara de religie, ce avea la școala de stat. Intorcându-se părintele adm. dela oara de religie, preoștii i-au comunicat, cumcă hotărîrea lor este, ca instalarea să nu se țină în zua de sfântul Ioan, pentru-că nu este timp, ca să se facă o manifestație impunătoare, cum ar fi de dorit la o asemenea ocaziune. Petrecerea a reușit foarte bine, căci a fost multă lume. Piesele au fost slab jucate.

Petrecerea dată spre onoarea protopopului trebuia să se țină în cea dintăiu sala din Alba-Iulia; temându-se însă de deficit sau poate ne țind domni pe un protopop ort. de atăta onoare, ea s'a ținut în o sală mică și absolut necorespunzătoare pentru arangiarea unei petreceri în stil mare.

Corul și a urmat calca bine precisată mai departe și terminând cântările, în Februarie, s'a ținut concertul în Reduta orașului în cea dintăiu sala înaintea unui public imens din toate clasele societății, cu o reușită splendidă. Bucuria tuturor oamenilor de bine a fost deplină văzînd șeranul din Alba-Iulia atât de mult negles în trecut, ajuns să cânte în primul concert.

Șeranii și-au petrecut de minune în cea mai perfectă ordine, ear publicul ales se delecta privind frumoasa cunună de românași și românețe împletit în jocurile frumoase naționale. Seara aceea a fost o adevărată seară de însufățire pentru fie-care Român adevărat, care simte și știe simți Românesc.

Clica nu a luat parte la petrecere, ba a umbat să îndemne publicul ca să nu participe la petrecere.

Împrejurarea aceasta a umplut de indignare și scărba pe întreg publicul, cel bine simțitor, ear tinerimea era revoltată până la culme de atăta îndrăsneală din partea unora.

După concert s'au schimbat treburile. Membrii reuniunii acum ar fost convinși

din frumoasa prestațiune a concertului, că aci este vorba de un lucru serios, și că toate agitațiunile clicii sunt numai urmările cele mai infernale ale răstășii, a rugat în scris pe părintele Rusan, ca să binevoiască a-și retrage abdicarea și să conlucre și d sa la întărirea reuniunii precum a lucrat în trecut faptele cele frumoase românești.

Părintele Rusan doritor de progres cum e, și-a retras abdicarea și a intrat ear la reuniune și prin intrarea D sale s'a înfințat corul reuniunii din membrii, cari mai înainte erau contrari părintelui Rusan și dlui Murgău, firești în necunoștință de cauză, și gatați de răstăcioasa clică, ear acum recunoscându-și greșala, ceea-ce nici decum nu le stă rău, îmbrășșază cu cuvenită căldură pe părintele Rusan și pe dirigentul lor Murgău, dela cari au învățat ei multe lucruri frumoase și nobile.

Corul acesta și a ținut concertul în zua a II-a a sfintelor Rusalii, dar clicășii văzându-se igorați de toți oamenii de bine, au încercat și acum ca să împedecă reuniunea.

Buna cuviință și dorul de progres al reuniunii, atât de mult accentuat tocmai din partea clicășilor, a dovedit o și cu ocaziunea concertului amintit, căci deși ca membrii ai comitetului, în loc ca să deie tot spriginul, ca să vină publicul, a agitat, ca să nu reușască petrecerea. Înainte de petrecere s'a ținut și o ședință, în care dl Fodor i-s'a încredințat, ca să compună comitetul arangiator; D-sa însă în invitare inscrie pe lângă D-sa numai pe casarul Roman și pe secr. Pampu, ca să nu-i facă supărare cești din urmă și să se servească ca mângăare că vezi Doamne el este, care invită și nu Mu-gan și Rusan. Cu toate acestea Pampu și-a pășit postul și nu a luat parte la petrecere sub pretext, că a avut afaceri, indemn fiind aceasta d-lui Fodor, ca să nu spriginească pe cine nu este de spriginut și să lase pe fiecare să-și alerg. calul, cum îi place, că în zadar este toată sforțarea, că pe draco la cruce tot nu-l vei aduce. Și cu deos bire nu se cuvine ca să spriginească un o.a cu cultură europeană, cum este D-sa pe un om mai șos, fie chiar și de confesiunea sa, că apoi îndrăsneala clicășilor merge până unde a mers îndrăsneala unei D-ne, care a scris pe convocătorul dela ședința mai sus numită după numele bă datului său „o chi”. Pe semne din respect cătră doctorul.

Așa au lucrat și lucră d-lor, de aceea indignoarea asupra d-lor este generală.

Dar oare aceasta este chemarea unui învățător, ca să facă intrigi? Nu aceasta este, ci alta. Vedeti-vă d-lor învățători de adevărată D voastră chemare și servitii neamului cu credință, căci este cu amar banul și cu sudori amare câștigat, cu care vă plătește.

Ar mai fi ceva de zis și despre întregirea tractului, care încă ar contribui, încă-va la ilustrarea situațiunii având ceva comun; dar aceasta o las până va fi mai mare lipsă.

Alba Iulia, 20 Iunie 1902.

V...

Ti-am făcut, Driano, casă...

† Adrianei...

„Unora, ca acestora, este împărăția cerurilor” Mântuitorul Christos.

Ti-am făcut, Driano, casă... Casă mândră... lemn de brad!... Uite! ochi tuturoră Lăcrimați, spre tine cad...

Nu I privești?... a ta privire Dulce blândă de copil, Se desfată printre ingeri! Colo'n sfântul lor asil...

Si mi-te am făcut mireasă!... Treicolorul românesc Si o dalbă cununță Capul și l împodobesc!

Flori frumoase, flori alese Stau pe inimă și buchet... Tu-ți lași mamă, își lași tată Ca să sbori în raiu d'adrepți!...

Plănsul nostru, nu te mișcă, Jalea noastră n'o înțelege!; Rana ce ne roade n' suflet Din nălmăți... Tu cum s'o legi? ?..

Sorioara r'edepărtată O să intr. b.: „Unde ești”?... Ce-om răspunde?: „Sus l'a Domnul”. Printre ingeri te găsești!...

Vezi, iubit-o, cât de bine I Sus în raiu?!... Dar pe pământ, Doi părinți mereu vor plânge Lângă scemul tău mormânt!...

Pr. Al. Munteanu al lui Vasile.

O AFACERE

Humbert Crawford în Statele-Unite.

(Urmare și fine).

El imagină grație prezenței constatate a unor Peralta la Mexic și grație mărturișirilor unui locuitor din San Bernardino, că un Peralta a fost aruncat de o furtună pe coasta Californiei, împreună cu flica sa, care dădu naștere la două gemene, din care una singură supraviețui. Supraviețuitoarea era Sofia Loretta.

Trebuia însă să se verse toate aceste documente la proces. Reavis avea mâinile pline de documente: acte de naștere, acte de deces, act regal, nimic nu i lipsea.

Bancherul Mack-y exclamă:

D na Reavis n'are a se teme de nimic, dreptul ei e scris pe o stincă.

Și aceasta era adevărat. Reavis dădu facsimilul hărții de proprietăți aparținând Peralților în Arizona și — coincidență care nu era nici de cum faptul hazardului: aceeași hartă se găsea reproducută pe ceea ce se chema „Stinca monumentală” o stincă ce

se putea considera ca hotarul natural al teritoriului revendicat.

— Sunt, adăgă miliardarul Mack-y, tot atât de convins de drepturile d-nei Reavis ca de faptul că sunt proprietarul pământului pe care o port și pe care am cumpărat-o și plătit-o eu însu-mi pământierului.

Avocatul Ingerholl, una din ilustrațiile baronului se exprimă și el:

— Sunt cu total sigur de rezultatul procesului dv., dragă d-nă Reavis: ca să se nege drepturile dv., ar trebui să se nege lumina soarelui.

Ear Roscoe Conkling, șeful stalwartșilor care fusese principalul adversar al președintelui Garfield și care ocupa o situație din cele mai considerabile, se exprimă cu același entuziasm:

— Nu pot să vă felicit îndestul, d-nă Reavis: dacă „Stinca monumentală” s'ar afla în statul N w York, nici nu ar mai fi loc de judecată.

Și cum oare s'ar fi îndoit de realitatea documentelor? Nu era oare semnătura autentică a Regelui Filip V, pe care nici un heraldist, nici un expert nu o recusa?

Nu produsese oare Reavis copii legalizate, acte autentice de căsătorie, de naștere, de deces, extrase din registrele oficiale și din cărțile parohiale în Spania și în Mexic? Mărturia locuitorului din San Bernardino nu era ea oare hotărtoare? Realitatea proprietății în litigiu nu era ea stabilită de două hărți una anexată la actul

regal, și cealaltă scrisă pe „Stinca monumentală”? Mențiunea numelui de Peralta, a titlului lor, a influenței lor la curtea lui Filip V, nu figura ea în documentele arhivelor din Madrid și până chiar în scrierile istoricilor? Ce se putea cere mai mult?

Cine ar fi îndrăsnit, în aceste condițiuni, să incrimineze buna credință a lui Reavis și a baronesei de Arizona? Cine ar fi refuzat un singur moment acestor moștenitori, în ajun de a fi mulți milionari, banii necesari ca să-și susție procesul?

Și cine nu s'ar fi simțit ferit de a satisface îndată toate dorințele lor de cumpărări?

Încrederea era cu atât mai mare, cu cât Reavis cerea avocaților să nu se grăbească?

— La ce bun prea mare zel? spunea el. Noi avem tot timpul să așteptăm. N'am nevoie de bani pentru că ni-se furnisează de pretutindent mai mult decât cer. Important pentru mine este, ca să ajungem la o judecată absolut definitivă, care să închidă pentru totdeauna gura statului Arizona și a guvernului Statelor-Unite.

Dacă însă guvernul ține să păstreze teritorial pentru motive de ordin politic, să ni-se plătească valoarea sa și să ni-se lase titlurile noastre de nobleță. Nu cer nimic mai mult.

Până una-alta procesul continuă.

Reavis cheltuiuse deja 2 milioane și jumătate avansate de către bancheri; gu-

Examenul la sate.

Mult On. Redacțiune!

Cu bucurie am onoare a Vă raporta, despre examenul public dela școala rom. gr.-or. din comuna Leuceșoara, ținut la 16 Iunie a. c. adică Luni după sf. Rusalii.

Sala de învățământ era plină de elevi îmbrăcați sărbătorește. Examenul a fost condus de rev. domn Teodor Filip prot. și inspector școlar.

Întrebați fiind elevii din toate obiectele prescise pentru școala populară, a răspuns foarte bine, cântările și declamațiunile au fost predate clar și precis.

Protopresbiterul Teodor Filip inspector școlar în prezența unor oaspeți aleși din departare și a poporului din comună veniți să asculte examenul, întru mulțumită, iar oaspeții a gratulat vrednicul învățător Petru Cipou, căruia și pe aceasta cale îi exprimăm mulțumită, rugând pe bunul Dumnezeu să-și răsplătească cu bine ostenețele avute întru cultivarea fiilor poporului român. Rev. domn prot. și inspector, a ținut poporului și școlarii o frumoasă vorbire pentru părtinirea școlii și în deosebire a școlii române conf., unica care lucră mai mult pentru cultivarea poporului pe baza principiilor morale creștine. Strigară cu toții: să trăiască! Apoi se cântă mulți ani. Inv. Petru Cipou împărtășește elevilor cântic ca premii primite dela rev. domn protopop și testimoniilor celor ce absolvă școala populară. Să deie Dumnezeu că din an în an să tot progresăm, și școala română să înflorească.

Un oaspe din departe.

Examenul din Maciova ținut la 30 Mai (12 Iunie) st. v. a. c. a fost o zi de mare sărbătoare în comuna noastră. Cu datul de sus amintit s'a ținut examenul împreună cu adunarea generală a departamentului, la care a participat mulți preoți și învățători din prejur în frunte cu protopopul Caransebeșului Andrei Ghidiu ca inspector școlar, și învățătorul George Cătana din Valea-denii ca comisar școlar.

Au mai luat apoi parte: dl. Dr. P. Barbu, profesor de teologie din Caransebeș ca doamna proprietăreasă din loc, care a donat școlarii 14 coroane pentru purtarea lor cea bună, primarul George Bocșa, 1 cor. B. Covaci 4 cor. preotul Nicolae Bucșa, din loc 10 cor. Franțiu Loidl 4 cor. ceștii banii s'au împărțit între școlarii ca premii.

Examenul a decurs perfect și precis în toate studiile, cântarea în cor de copii

condus de harnicul și bravul nostru învățător George Lipovan a fost bine executată.

Dar să mă întorc la venirea oaspeților în comună și la primirea ce le-au făcut-o poporul nostru.

În capul satului i-au întâmpinat antistia comunală cu bubuit de treacuri și cu vorbire din graiul lui Ioan Golosie, jurat com., după aceea în mijlocul satului înaintea sf. bisericii i-a întâmpinat, preotul Nicolae Bucșa în frunte cu membri din comitetul parochial, dintre care economul Vicente Stan a ținut o vorbire în numele comitetului paroch. și poporului din Maciova cu cuvintele următoare:

Onorate d-le protopop, mult onorațiilor domni. Comitetul parochial și poporul din Maciova, Vă binevintează prin graiul meu ca să trăiți mulți fericiți ani; după mulțumim pentru întâmpinarea d-voastră, că tot cei ce cinstește pe altul pe sine se cinstește. După aceea am mers cu toții la școală, înaintea porții dela școală ne-a așteptat școlarii și școlărițele în vestimente de sărbătoare în pragul ușii dela sala de învățământ aștepta bravul nostru învățător, ținând o vorbire de tot frumoasă.

Adunându-se toți oaspeții la număr 30 în sala de învățământ, s'au început examenul, toate au mers în cea mai bună rânduială, copiii au răspuns tare și la început încă ni-s'au umplut ochii de lacrimi de bucurie, auzind tinerele mlădițe a-le poporului românească.

La 1/2 oră d. a. s'au împărțit premiile și examenul s'a terminat. După examen s'au început discuții pedagogice asupra examenului constatându-se succesul de foarte bun.

Terminându-se adunarea s'a dat un prânz la care s'au rostit mai multe toasturi fiind la prânz și muzică. După prânz au dansat până noaptea ear domni mai din departări au plecat.

Cu acestea închei raportul meu, zicând din adâncul sufletului ca Dumnezeu să țină în mijlocul nostru pe dl învățător George Lipovan mulți ani!

Maciova, în 11/24 Iunie.

Vicente Stan,
econom.

Mult Stim. Dle Redactor!

Sâmbătă la 25 Mai (7 Iunie) 1902 s'a ținut în Rachita examenul la școala de fete gr.-or. română sub președința m. on. domn I. Capitan, preot gr.-or. român și inspector școlar în Cladova, protopopiatul Belințului și fiind exmis din partea Ven.

Intreaga șarlatanie a fost dată la iveală de un expert însărcinat în secret cu o anchetă de către statul Arizona.

Acest expert declară că actul produs de Reavis și purtând semnătura autentică a regelui Filip V. și aceea a lui don José Galvez, că pergamentul și pecețile erau foarte asemănătoare cu cele din alte documente din aceeași epocă, dar că scrierea contextului era în unele pasagi de o epocă mult mai recentă, că în adevăr acest act pe care se basau soții Reavis era un pergament minunat de bine fabricat scrierea primitivă fiind stearsă, pentru a se scrie în locu-i din nou că fine, ori cât de bine ar fi ele imitate, multe de caracterele acestei scrieri nu erau scrieri nici de o mână, nici cu o cerneală din al XVIII-lea veac. Expertul mai stabilește că dacă adevărații Peralți au existat realmente dacă a fost un don Miguel Silva de Peralta în 1742, și dacă se face mențiune de el în archive și în istorie, această familie e complect stinsă că nu mai sunt Peralți autentici nici în Spania, nici în Mexic, nici aiurea. El dovedește în urmă că foile registrului după care s'au luat copii, fuseseră rase și falsificate; sau intercalate, mai multe chiar au fost găsite lipite una de cealaltă.

Atunci edificiul atât de genial ridicat de R-avis se prăbuși ca un castel de cărți de joc.

Fals actul regal; fals extrasul din registrul din San Bernardino; fals sau în întregime greșită mărturia locuitorului din

Consistor ca comisar Nicolae Nicolescu, învățător în Timișoara. Ca delegați au asistat Ioan Furdian învățător în Leuceșoara, Nicolae Stefanovici, învățător în Remeta-Lunca, preotul local Alexandru Jusu și alții mai mulți oaspeți frunțași din comună.

Suntem veseli m. on. dle redactor că învățătoarea noastră Emilia Vuia timp cam de 3—4 ani de când e în comuna noastră își îndeplinește datoria cu multă sirguintă și tragere de inimă încât și examenul din ast-an ne-au îndestulit pe toți.

Cu deosebire declamațiunile elevelor au plăcut mult și anume a elevelor Paraschiya Geju de cl. I care a declamat poezia „Iubiți curățenia“, Maria Pavian de cl. V poezia „Înainte“. Ana Curuși cl. IV poezia „Poporul român“, Iconie Geju cl. II poezia „Școlărița bună“, Sofia Geju elevă de cl. IV a adresat o vorbire către dl inspector și către oaspeții cari au luat parte la examen.

Afară de cei sus amintiți din comuna noastră au luat parte la examen următorii: Aurel Blidariu, Mateiu Igerian, Ioan Istrat, Ioan Mageș, Petru Padian, Trifu Marinescu și David Geju.

Dumnezeu să trăiască pe învățătoarea noastră m. st. d-șoară Emilia Vuia.

Rachita, în 27 Maiu 1902.

Damaschin Ciusa.

Mult st. Dle Redactor!

Sâmbătă la 25/7 Maiu 1902 s'au ținut examenul la școala română din Rachita protopopiatul Belințului sub președința inspectorului școlar I. Capitan din Cladova, fiind de față comisarul Consistorial Nicolae Nicolescu, învățător în Timișoara, director școlar și paroch în loc Alexandru Jucu. Ca delegați au asistat Ioan Furdian din Leuceșoara, N. Stefanovici, în Remeta-Lunca și alții mai mulți oaspeți din comună.

Dacă am fost mulțumiți și ne-am putut lăuda cu examenul d-șoarei Emilia Vuia, durere nu tot acest lucru îl putem spune și despre învățătorul nostru dl Lazar Oprin despre care, eată acum au putut constata și străinii cât de puțin corespunde frumoasei sale chemări. Examenul dat de dl învățător Oprin a fost mai mult decât slab și noi așteptăm dela organele noastre bisericești ca pe viitor să se îngrijească: ori să-l constrângă pe dl învățător la mai multă sirguintă, la mai multă trudă, ori dacă nu ar folosi aceasta să ne lipsească de el, că noi nu din ură față de dînsul, dar din dragoste față de creșterea copiilor nostri

această localitate; false actele de botez; false actele de căsătorie; false actele de deces; false de asemenea titlurile de moștenire a o 160 de moștenitori intervenți în ultimul moment.

Și toate aceste falșuri n'aveau decât unul și același autor; James Addison Reavis.

Epilog:

James Addison Reavis fu arestat.

Sofia Loreta demonstra înaintea tribunalului corecțional, că ea a fost înșelată tot așa ca și mari avocați și mari financiari.

Guvernul mai cheltui 45.000 de dolari ca să condamne pe falșificator.

Și Reavis se duse se mediteze pe teritoriile Nouei-Spaniei timp de doi ani în închisoarea Arizonaei.

Liberat în aprilie 1899, el se retrase cu soția sa la Denver, unde l'a putut vedea lumea bătrân, uscat, ne mai având nici un resort de energie.

El nu se lăsa să fie rugat nici de cum ca să povestească istoria sa. Singura sa părere de reu era că complicase prea din cele afară romanul său prin aceea apariție subită a o sută de pretendenți la averea Peralților.

— Am pus prea multe personaje în piesă — zicea el cu zimbetul amar al unui autor dramatic care nu regreta altceva decât eșecul său.

nu putem privi cu ochi bunii starea de deplăns la care dl învățător ne duce școala.

Nu-l urim pe el, dar ne iubim mai mult școala, decât se putem retace această plângere a noastră. Cerem mai departe apoi, o altă purtare dela învățătorul nostru și în-afară de școală, căci patimile pe care acum de astă-dată în speranța îndreptării nu le vom aminti, sunt spre rușinea și a lui, dar și a noastră, care am dori să vedem în învățătorul nostru: întruparea virtuților ear nu a păcatelor și a desfrăului.

Răchita, 27 Maiu 1902.

Damaschin Ciusa, Aurel Blidariu, Mateiu Igerian, Ioan Istrat, Ioan Mageș, Petru Padian, Trifu Marinescu, David Geju.

Mult On. Redacțiune!

Noi subscrișii locuitori ai comunei Boroșineu, ne simțim îndemnați a face cunoscut publicului român, secerișul cum ai zice, dela școala dlui nostru învățător Pavel Dirlea, care de 4 1/2 ani funcționează în școala noastră și care până acum nu și-a putut arăta darurile cu care bunul Dumnezeu l-au înzestrat. Adevărat dascăl, adevărat părinte al copiilor, o bogăție de cunoștințe ce o are dînsul la rari oameni să afie. În 16 Iunie a. c. d. am. deși într'un timp scurt, mai ales pentru un astfel de învățător cu o așa școală, unde să afie VI clase, ne-am putut convinge de rodurile învățătoarei d-sale. Noi încă până acuma nu am mai auzit, ca cele spuse de fragedele mlădițe ale noastre.

Să fi auzit acel ton frumos în care școlarii răspundeau, să fi văzut fața lor cea voioasă la fiecare întrebare pusă de dl învățător. Acuma vedem noi Boroșineani că pe cine ni la dat Dumnezeu de învățător, fiind că e la școala mare — și putem cu tot dreptul aștepta că comuna noastră, mai ales aici unde sunt și alte popoare, va înainta, va ave unde peste mult bărbați înțelepți.

Noi tare puțin avem de a mai zice, fiind că nici nu prea știm ca economi, să prețuim munca dlui învățător, dar zicem că Dumnezeu bunul ajungă, ca între noi să îmbătrânească, să ne vedem scoși din întunerecul în care ne aflăm; ajutei Dumnezeu să mai poată încă mulți ani să mucească în via Domnului.

Boroșineu, la 18 Iunie 1902 n.

Petru Tot. Pantea Constantin.

Un dar la biserică.

O faptă vrednică de imitat s'a săvârșit în biserică Domnului în comuna gr.-or. rom. Cil. La îndemnul părintelui Nicolae Dragancea s'a prezentat o creștină darnică de mână și evlavioasă, că dînsa ar dori să deie stei bisericii un dar până 40 cor. Dorința ei a fost primită cu bucurie, sfătuindu-o să cumpere un policandru ce lipsea în biserică.

Fiindcă cu aceasta sumă nu s'a putut cumpăra un policandru frumos, doamna preoteasă Iosefina Dragancea s'a angajat, ca suma ce se va recere pe lângă cele 45 cor. ea o va colecta dela parochiene ce-a ce a și făcut, contribuind la colectă următoarele: Iosefina Dragancea, 3 cor. Cristina Popea, 2 cor. d-șoara Valeria Popp, Ecaterina Haiduc, Nița Ancateu, Maria Popa, Ana Ilea, Ana Ancateu, Catița Ancateu, Iulia Ancateu, Ana Ancateu, Rozalia Marge, și Rozalia Desco, fie-care câte 1 cor. ear celelalte 60 fil. și 40 fil., de tot 45 cor. 16 fil.

Policandru s'a sfințit în ziua de Rusalii spre bucuria tuturor, adevărindu-se, că cei ce aduc jertfe pentru podoaba casei Domnului mărind prin aceasta pe Dumnezeu, pe sine se cinstește, asigurându-și recunoștința înaintea oamenilor, dând tot odată îndemn și altora la fapte bune, creștinești.

Un oaspe.

PARTEA LITERARĂ.

Toate-s cu rînduială.

(Convorbire între trei fetițe).

Anica n'a cercetat școala. Măriuța cercetează școala cotidiană și Alexandrina cea de repetiție).

(Urmare și fine).

Anica: — Să ne spuți, să ne spuți Alexandrino!

Alexandrina: Ascultați dar! Intr'o Duminecă — mi-se pare — se adunase la noi mai mulți oameni d'aceștia tineri cu învățatură, și povesteau în tocmăi ca și voi acum, despre oamenii cei fără carte, cum sunt ei — și laudau pe cei cu carte. Atunci le-a zis taica: „A venit timpul dragii mei, ca cu toții să știm învăța, căci numai așa putem înainta, fiind din întuneric la lumină, numai așa ne putem ușura multele necazuri ce ne copleșesc din zi în zi, și numai învățatura e care ne poate face și pe noi să ținem pas cu alții și să nu rămănem înapoi în toate. La întrebarea: cum am putea ajunge toate acestea?... nici unu nu știa ce să răspundă. — Atunci le spusă taica ce au făcut și ce fac și azi, alții pentru înaintarea în învățatură și ușorarea de necazuri. — Anume le-a spus, că trebuie să facă o „bibliotecă“ adică să adune multe cărți și gazete, din care apoi, Duminecele, sârbătorile și peste tot când e timp, să se adune cu toții la școala, spre a citi, ca să învețe lucruri bune și folositoare. În chipul acesta am înainta din zi în zi și ar vedea fie-care că e mai bine așa decât a-ți petrece timpul și a-ți pune ce al prin crâșme de geaba, ba mulți își pun și capul cu prostia lor — Zicea taica apoi, „La lucru copii! A trăi proști nu mai putem. Românul de nu 'nvață, din lume e pierdut; ca moșul o vieață a duce a trecut“. Toți saltau de bucurie. Le-a spus taica, că are să facă fondul, din care să se plătească cheltuielile bisericești și școlare, ca să nu se mai facă arunc pe oameni. — Atunci era bucuria și mai mare între ei și ziceau: Așa să facem parinte! Noi te ascultăm! — Înainte și te urmăim! — Taica și-a încheiat vorbirea cu cuvintele: „În ziua de azi cine are carte are și parte, ear cine n'are carte n'are nici parte“.

Anica: Vai da ce lucruri frumoase! — Măcar nu am fost la școală, totuși am înțeles toate. Bine ar fi dacă s'ar mai cuminti și oamenii noștri, se meargă duminicile la biserică, și să nu se mai bată prin crâșme. — Acum ved și eu că copiii cei cari au părinți cu învățatură sunt și ei mai de omenie și știu mai multe.

Măriuța: — Despre bibliotecă ne-a spus și nouă în școală dl învățator, că are să facă una. Mi-ar plăcea și mie, că aș citi mereu la cărți frumoase... Dar știți ce suratele?... Mie mi-e foame. Să mergem să prânzim!

Anica: — Să mergem! Să mergem! — Doamne ajută!

Măriuța: — Să ne vedem cu bine!
Alexandrina: — Servus! Servus!
poftă bună!
G. Maican,
învățător.

PARTEA ECONOMICĂ.

Sfaturi practice.

Fie-vă milă de bițele vite și le scuțiți de muște așa: Spălați-le zi de zi sau cel puțin la 2 zile odată cu o fertură pregătită din oțet și frunză de nuc, ori din o parte acid de carbol amestecat cu opt părți ulei de mac curat.

Vreți să țină hamurile mult și să le aveți totdeauna noi? Curățiți-le cât mai des, spalându-le cu ajutorul unei perii cu apă moale și săpun, ce nu se duce astfel, frecăm cu ajutorul unui petec de pânură muat în benzin. Le svântăm bine și le ungem barbătește

cu unsoare de unghii până sa inmoaca bumbacu. Unsoarea o pregătim așa: zdrobim marunt unghiile dela fluierie picioarelor de boi și vaci, le ferbem cu puțină apă într'o caldare până ce unsoarea se rîdică deasupra. Secând apa turnăm din când în când alta ferbinte. Lăsăm să se recească și unsoarea închegată pe de asupra apei luându-o cu o lingură o așezăm spre păstrare în vase bine astupate.

Aveți cumva mobile de lemn, mese, lazi ș. a. crăpate? Bagați în crăpăturile lor o amestecatură din cleiu de măsar cu tarițe de lemn de fag. Presarați de asupra apoi numai tarițe de fag curate, și bateți mereu îndesându-le în launtru bine, ear de voiți să se facă luciu, frecați cu hârie de stucă“.

Vați ars cumva? Ungeți rana cu amestecatură făcută din o parte unt proaspăt și alta parte găbinuș de ou, legați apoi bine cu cârpă curată. Ungerea cu ulei (de in ș. a.) amestecat tot cu atâta apă de var, sau presararea ranei cu sare pisată care împedecă și ieșirea beșicilor atât de usturoase, încă nu sunt leacuri rele contra arsurilor.

Vreți să aveți la casă un prevestitor de timp ieftin, adică un barometru cum îi zic domni? Implântați într'un vas cu nesip jilav, un cucuruz de brad. Și când solzii lui se vor închide, arată timp ploios, ear când se vor deschide arată timp uscat și frumos.

Știți cum se vindecă rana la vitele de prins cauzată prin ham ori jug? Se unge cu alifie făcută din unsoare, amestecată cu praf de puscă pisat marunt. — Din când în când rana trebuie spălată și svântându-se ear se unge.

Vi se umplă cumva vre-o vită mândă când trifoi ori luferna? Gauriți un ou la amândouă capetele, goliți tot din el și umpleți-l cu ulei de terpenin, infundați-l cu miez de pită și căscând gura vitel, vârțiți-l spre fundul gurei, așa ca vita să l'inghită întreg. Și o să vedeți că vita se va desumfla în curând numai să apăsam domol flămânzarea stângă într'una, și să silim vita să alerge mereu.

Vreți să vă reînouiți pălăriile vechi de paie? Curățiți-le bine de praf și pe cele galbene frecați-le cu felii de lămâie, pe cele negre cu spirt în care s'au dizolvat bucațele de ceară neagră de sigilat, ear la cele cafenii punem ceară roșie. Ungerea se face cu un pământ moale.

Vreți a mai bea iarna câte un ceaiu bun și ieftin? Uscăți frunze tinere de mure, bine, bine la soare și vă vor da un ceaiu foarte sănătos.

Vreți să aveți funii trainice? Țineți-le vre o cinci zile în apă moale în care s'a fost dizolvat peatră vinată. Scoțindu-le, le svântăm și apoi le muem din nou în apă în care am dizolvat săpun (La o litră apă 100 grame săpun). — Astfel preparate funiile se fac trainice, rămân scutite de umezeală și de șoareci. — Vom grijii ca la scoaterea apei din fântâna să nu le folosim.

Aveți vițel ce sufer de cufoare? Dați-le seara, și dimineața pe nemăncate leacul ce l'ați pregătit ferband într'o litră apă 60 grame urez.

Vreți să vă curățiți pălăriile de păr? Frecați-le barbătește cu un petec de flanel muat în petrol ori în spirt

de țipirig subțiat cu apă caldută. Ștergeți-le bine apoi cu cârpă moale de lîn, până se svântă și periați-le frumos netezindu-le.

Vreți să curățiți de miros, buloaiete, sticlele, ori alte vase, în cari ați fost ținut petrolu? Umpleți vasul cu apă și bagați și 1/2 Kgr. var nestins, rostogoliți'l mereu, frecați'l apoi păreții barbătește și veți vedea că după vre-o cinci zile și-a pierdut mirosul de tot. În vasele de blechiu ori sticla să mai bagați și nesip aspru pe lângă var.

Mulțumită publică.

La concertul dat de „Reuniunea de cetire și cântări“ din Coștel, cu ocazia adunării cercule a despărțirii școlii al „Astrei“ ținută în 23 Maiu (5 Iunie) a. c. la Ioățarea Domnului, au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni: Ioan M. Roșiu adv. 8 cor., Dr. Petru Zepeniag, avocat 6 cor., Iosif Tamășel, junior preot 4 cor., Iosif Vrăneanțu, notar 3 cor., Avram Corcea, preot 2 cor. și Iacob Botoș, casar de bancă 1 cor.

În decursul adunării menționate Prea Stimatul comitet al despărțimentului Vârșeț al „Astrei“ a donat următoarele opui: „Manual de agricultură „Zootechnia“ și „Agrologia“ de Dr. G. Maior, în două volume, „Pomăriul“ de D. Comșa, „Carte de stupărit“ de R. Simu și „Higiena porolă“ de Dr. G. Vuia ear Prea Stimatul domn a binevoit a dona „Clipe de repaus“ de Sorcova toate pe seama „Reuniunii de cetire și cântări“ din loc și „Sămânța din ogorul lui Christos“ cувentării bisericești de Zaharia Bont în 3 volume pe seama bibliotecii bisericești ort.-române din loc, ca astfel fie-care sătean și c.ștîn cu mare ușurință să poată ajunge a-și îmbogăți cunoștințele din aceste cărți folositoare.

Tuturor marimimșilor domni și Prea Stimatului Comitet al despărțimentului Vârșeț al „Astrei“ exprimă în numele „Reuniunii de lectură“ și al „Bisericeii ort. române“ din loc cele mai profunde mulțămile pentru darurile binevoitoare.

Coștel, 7/20 Iunie 1902.

Iosif Orza,
epitrop.

Traian Georgescu,
secr. „Reuniunea de cetire și cântări“ din loc.

Dare de seamă și mulțumită publică.

(Urmare și fine).

Colecta nr. 148: oficiul par. gr.-ort., Simond. Biserica ortodoxă română 3 cor., Augustin Beles, paroch 5 cor., Ioan Volentir, învățator 40 fl., Pavel Mana, învăț. 40 fl., Maximilian Leucuța, paroch 2 cor. Suma 10 cor. 80 fleri.

Colecta nr. 155: oficiul par. gr.-ort., Parța. Ioan Rusu, paroch 1 cor., Moise Popovici 40 fl., Nica Drăgan, epitrop 40 fl., biserica gr.-ort. rom. 2 cor., Avram Bășiu, învățator 1 cor., Sivoșe Padarean, crâșnic 10 fl., Simion Voica 60 fl. Suma 5 cor. 50 fleri.

Colecta nr. 161: oficiul par. gr.-ort., S-Andras. S'a adunat cu tasul în ziua de sf. Pașii d-ia credincioși 2 cor. 44 fl. Suma 2 cor. 44 fl.

Colecta nr. 174: oficiul par. gr.-ort., Săt.-Cherez Miloș Gurici 10 fl., Alexandru Sandu 20 fl., Iotchi Masaș 20 fl., biserica gr.-ort. rom. 4 cor., Alexandru Crăciunescu, preot 1 cor. Suma 5 cor. 50 fleri.

Colecta nr. 180: oficiul par. gr.-ort., Ghioroc. Trif Petcu, paroch 60 fl., Paul J. I. inv. 60 fl., Lazar Coșbani 40 fleri, biserica din Ghioroc 40 fl. Suma 2 cor.

Colecta nr. 190: oficiul par. gr.-ort., Misca. Comuna bisericească 1 cor. 80 fl., Ioan Avram paroch 1 cor. 80 fleri, Luiza Chirilovici 60 fl., Imbre Onuța 1 cor., Nicara Farcaș 40 fl., Pavel Matiuț 40 fleri. Suma 7 cor.

Colecta nr. 192: oficiul par. gr.-ort., Cinteiu. Ioan Iancu, preot 1 cor., comunitatea bisericească 2 cor. Suma 3 cor.

Colecta nr. 201: colectant dl Ladislau Govrik, Aga. Elise von Govrik 5 cor., Govrik Lajos 5 cor., Dr. Stilman, medic 1 cor., Pacla Péter, r. k. leikér 5 cor., Andres

János 2 cor., Gaidusz Gyala, întezó 5 cor. Suma 23 cor.

Colecta nr. 220: oficiul par. gr.-ort., Birchiș. Rambauch Pál 2 cor., Rambauch Karl 1 cor., Dimitrie Balzan 20 fl., biserica gr.-ort., Birchiș 1 cor., Dimitrie Bogdan 2 fl., Bordu 40 fl. Suma 4 cor. 82 fl.

Colecta nr. 228: oficiul par. gr.-ort., Odvos. Ioan Beles, preot 2 cor., dela mai mult locuitori dia Odvos 2 cor. Suma 4 coroane.

Colecta nr. 237: oficiul par. gr.-ort., Bărsa. Nicolae Costa 2 cor. Suma 2 cor.

Colecta nr. 246: oficiul par. gr.-ort., Chișindia. Lazar Oprea 1 cor., Atanasiu Bradean 1 cor., George Popa 40 fl., Nicolae Carnaș 20 fl., Stefan Carnaș 20 fl., George Carnaș 20 fl., M. Hal M. huș 30 fl., Teodor Mercea 20 fl., Crăciun Pacurariu 20 fleri, Antoniu M. huș 20 fl. Suma 4 cor. 10 fl.

Colecta nr. 277. colectant domnul Ioan Mera, preot, Honțșor. Ioan Mera 40 fleri. Suma 40 fl.

Colecta nr. 285: colectant d-na Aurelia Pacășan, preoteasă, B-Comioș. Aurelia Pacășan 3 cor., Paul Mulescu 2 cor., M. Hal Pacășan 2 cor., G. Balan 2 cor., Petru Crăciunescu 2 cor., Elena Nicoară 40 fl., Bogdan 2 cor., Ioan Stănescu 60 fl., Emil Bogdan 3 cor., B. Komios, tákarék pé.zár 4 cor., Ioan Toporean 1 cor., Oktov.ky Gustáv 1 cor., Cibok Jozsef 1 cor., Sufron Stancu 2 cor. Suma 26 cor.

Colecta Nr. 308: colectant d-nul Dr. Ioan Husau, Brașov. Dr. Ioan Husau, 5 cor. Suma 5 cor.

Colecta Nr. 311: colectant d-nul Dr. Vasile Fodor, Abrud. Dr. Vasile Fodor, 5 cor. Suma 5 cor.

Colecta Nr. 315: colectant d-nul Emanuil Ungurean, avocat în Timișoara. Emanuil Ungurean, 20 cor., Dr. Petru Țegle, 10 cor. Suma 30 cor.

Colecta 317: colectantă d-șoara Letița Murășan, Nes ud. Antoniu Hangea, învăț.; Macedon Luk. învățator; Ioan câte 1 cor., un creștin 50 fl. Achedim Precup, R brișoara, 1 cor., Letița Murășan, 1 cor. Suma 5 cor. 50 fl.

Laolaltă s'au colectat 285 cor. 30 fl., care sumă deocamdată s'au depus la institutul „Timișana“ în Timișoara sub libelul Nr. 2304 unde sub același Nr., se mai află de pusa sumă de 249 cor. 83 fl., incurse dela unii marimimșilor afară de listă, precum și din colecta întreprinsă pe lângă o cărtică încuviințată din partea autorităților politice cărora s'a dat și socoteală.

În numele comunei noastre bisericești venim și pe această cale a mulțumi tuturor marimimșilor contribuenți, rugând pe atotputernicul Dumnezeu ca să înmulțească dinarul celor milostivi înăstii și înmii, asigurându-l că nu vom înceta de a ne aduce aminte în rugăciunile noastre, de toți aceia cari cu dinariul lor nu au pregetat a ne veni în ajutor.

În numele comunei bisericești:

Aga (Brestovaș) Iunie 1902.

Trifon Jifovici, Filip Vuia,
not. comit. par. preot, presid. com. par.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Stropi de rónă, un drăgălaș volum de poezii de Elena din Ardeal. Prețul 1 cor. plus 5 fleri porto.

Se află de vânzare și la librăria W. Krafft în Sibiu.

Polielul cu pripelele și psalmii cei aleși ce se cântă la sârbătorile mari ce au Polhele. Extras din cărțile bisericești prelucrat pe seama cântăreților de strană prin Antoniu Minişan, învățator în Sân-Miclăuşul-Mare. Prețul 30 fleri., plus porto 5 fleri.

Tabelele și Măsurile. Manual ajutor la învățatură de Antoniu Minişan, învățator în Sân-Miclăuşul-Mare. Prețul 10 fl. porto postal 5 fl. Ambele broșuri se află de vânzare la administrația ziarului nostru, precum și la autor în Nagy Szt. Miklos (comitatul Torontal).

Școlarul declamator, un drăgălaș volum de versuri scrise și alese pentru școlarii și tinerii, cari declamează la examene, zile onomastice, în concert etc. de Nicu Stejărel. Prețul 25 cor. (50 fl.) plus porto postal 5 fleri.

Se află de vânzare la librăria W. Krafft și la librăria Archiepiscopiei în Sibiu.

NOUTĂȚI.

ARAD, 4 Iulie n. 1902.

Vifor mare a fost ieri în mai multe părți ale țării. Astfel la Zăia Egerzeg o arțună cu peatră a nimicit întreg hotarul. Tot așa și la St.-Gotthard.

Catastrofă pe calea ferată. Din Timișoara se telegrafează că azi noapte, pe lângă o mare furtună era și nu se vedea bine, între Valeani și Oroslános un tren de poștar s'a ciocnit cu alt tren care mergea înaintea lui. Frânsarul Papp József a fost omorât, mai multe vagoane s'au spart, iar calea ferată s'a stricat așa de tare, că patru ore a trebuit până să se dreagă și astfel trenurile între Timișoara și Budapesta au avut patru ore întârziere.

Foc. Din Beclerșecul-Mare se telegrafează, că ieri s'a aprins palatul comitatens d'acolo. Intervenind însă pompierii, focul a putut fi localizat, așa că a ars numai acoperișul clădirii. Nu se știe cauza incendiului.

Prințul de Braganza. Foile din Londra în zilele când avea să se țină încoronarea toate aduceau știri sensaționale, că în urma unui mare scandal, poliția din Londra a deținut pe unul din oaspeții înalți veniți la aceste serbări, a cărui nume însă nici una nu voia să-l publice. Acum se vestește că autorul scandalului a fost prințul de Braganza, pe care poliția din Londra l-a deținut într'un bordel, în societatea unor imeraii, pentru delițe cari nu se pot scrie.

Glasul acesta, pe a cărui autor numai acum îl cunoaște lumea, a produs în toate părțile mare senzație. Fiind delictul de astfel de natură încât nu se poate da publicității, s'au făcut multe combinațiuni că de ce poate fi vorba. Atâta la tot cazul e adevărat, că delictul trebuie să fie destul de grav, pentru că poliția nu a vrut să-l lase pe prințul de Braganza pe picior liber până-ce nu a depus o sumă de 100 mii de franci cauțiune.

Hymen. Duminecă în 1 Iunie, a. e. s'a sărbătorit nunta dl. Petra Colțu, inv. în Dumbrăvița Murășană, cu d. soara Silvia Cornelia Popa, în biserica ort. rom. din Chelmac (comitatul Timiș) — fiind născuși dintr'un econom din frunța comună Măndruțoc, Mihai Duceșu și George Canhaș, precum erau prezenti cu această ocaziune și o mulțime de oaspeți inteligenți cari și au petrecut apoi până în zorile zilei en tusiasmați. Sincerile noastre felicitări! *Participanții.*

Daruri pentru biserica gr. ort. rom. din Borloveni vechiu la sfintele Rosale. Subscrierul episcop prim, și pe aceasta cale aduc cea mai adâncă mulțumire, a celor două creștine adevărate care au dăruit la sfânta biserică și anume: Simziana Roșca Nr. 148 un sfeșnic, mic de argint cu două lumini și la mijloc cruce în preț de 18 cor și Paraschiva Zamela Nr. 118 un sfeșnic mic de argint cu două lumini și la mijloc cu cruce în preț de 18 cor. Aceste sfeșnice s'au sfințit prin dl. preot Timotei Borchescu în ziua de sf. Rosale prin cuvinte potrivite, mulțumind donatorilor și pomenindu-le în sfânta biserică. De asemenea să aibă mai mulți imitatori. *Mihail Zaherca, prim episcop.*

Calea ferată Caransebeș — Hațeg. Ziarele anunță, că în 25 l. c. a avut loc în ministerul de comerț o anchetă în chestia aceasta sub prezidiul ministrului Láng, la care au luat parte: comitele conte Pogány, protonotarul Issekutz, ear din Caransebeș senatorul orășenesc Bartolomeiu și prof. Drăgălină, ca reprezentant al comunității de avere. Guvernul a declarat că votează pentru construire 8 milioane fl și că lucrările începătoare se vor pune la primăvară în lucrare.

Grindină. Vineri, după înălțarea Domnului, dela orele 4 până la 6 d. a. între hotarele comunelor Borloveni vechiu, Putna și Prigor, s'a deslănțuit o furtună grozavă împreună cu grindină, care a scos arborii din rădăcini și au produs enorme pagube. Grămezile de grindină erau de un metru înălțime dela pământ lăsând câmpul jalnic. Într'o asemănare cu eara. Ghițaș abia după patru zile s'a topit. A căzut și o viciață de om jertfă, înecându-se o femeie din Putna în puvoirl de apă, ce venea de pe dealuri, ear un țeran din Prigor luat asemenea de

valuri și a scăpat vieța urcându-se pe un arbore, din care numai a doua zi s'a putut coborî. Locuitorii sunt foarte consternați, căci nu numai sămănătura, dar și casele au fost darimate, stricte, înecând și vre-o 300 capete de vite mici și mari.

Borlovanul.

Serata meserieșilor români din Sibiu. Reuniunea sodăilor români din Sibiu și-a ținut Joi în 26 Iunie n. e. a 6-a ședință literară.

Fiind aceasta ultima ședință în anul școlar 1901/2, președintele, dl. Victor Torțășianu în cuvântul său de deschidere face o revizuire asupra activității Reuniunii și constată cu vie mulțumire că factorii grupuți în jurul acestui focur al clasei de mijloc, își fac fie-care cu sfințenie datoria.

După aceea bibliotecarul reuniunii dl. N. Bratu, citește sumarele ședințelor adm.

Președintele literară au colaborat: corul reuniunii, ajutat de elevii seminariaili, dl. Filimon Doiorescu, sodal cismar; d. soara Ana Banea; dl. Nicodiu Russu, sodal pantofar; dl. Augustin Bena, cleric, dl. Nicolae Neagoe, sodal croitor; dl. Eleteriu Prelipceanu și dl. Iacob Căzătuș.

Petrecere. Tinerimea română din Lipova și jur învita la producțiunea musical-teatrală ce se va aranja în 13 Iulie st. n. (30 Iunie) în sala cea mare a hotelului „Archievele Josif” din Lipova. După producțiunea urmează dans. Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare cor. 2, de fam. cor. 4. Oferte și suprasolviri maritimose se primesc cu mulțumire la adresa dlui Emil Pasca în Lipova, și se vor cuita pe cale jurnalistică. Profitul curat este destinat parte Casinei române din loc, parte fondului orchestrei tinerimei.

Programa: 1. Marș militar de G. Valerian executat de orchestra tinerimei. 2. a) Ultima lacrimă de Popini executat de orchestra tinerimei. b) Seba cocoanelor de D. Nicu exec. de orchestra tinerimei. 3. Zina mușților Vals de Josnovics exec. de orchestra tinerimei. 4. Marș românesc de Mazzaik.

II. O noapte furtunoasă. Comedie în 2 acte de J. L. Caragiale. Persoanele: Jupân Dumitrache, Titreca Inima Roșă, comerciant, căpitan în garda civilă dl. Nicolae Moldovan. Nae Ipingescu, ipistat, amic politic al căpitanului dl. Iuliu Crugudeanu. Veta, consoarta lui Jupân Dumitrache d. soara Valeria Bogol. Zăca sora ei d. soara Cornelia Vuia. Chiriac, teșchetar, om de încredere al lui Dumitrache, sergent în gardă dl. George Vanceu. Rica Venturiano, arhivar la judecătoria, student în drept și publicist dl. Ioan Dejanariu. Sviridon băiat de procopșcă în casa lui Tirica dl. Sever Cadariu.

Convocare. Membrii despărțimintului Oravița ai reuniunii învățătorilor din die-casa Caransebeșului sunt prin aceasta invitate la ședința despărțimintului, ce se va ține Joi 10 Iulie 1902 n. la orele 9 a. m. în școala rom. din Oravița montană.

Ordinea de zi: 1. Discuțiunt asupra examenelor din ast an. 2. Raportul comisiunii asupra planului de învățământ și a unui proiect de împărțirea orelor. 3. Aprecierea legendarului de St. Alexandru și a gramaticii de Dr. Petran. 4. Propuneri și alte eventuale discuții. *Oravița-montană, în 3 Iulie 1902. Alexandru P. Popovici, președinte. Nicolae Baias, secretar.*

Sienkiewicz — cetățean de onoare. Se anunță din Lemberg, că în ședința de alăturată a consiliului orășenesc Sienkiewicz a fost ales cetățean de onoare al orașului Lemberg pentru gloria ce a câștigat prin scrierile sale Polonilor.

Un voiaj trist. Alături după amiază la trenul care venea din Budapesta către Oradea-mare, era un vagon de doiiu adăugat, în jurul căruia s'au strâns mulți curioși, cari se aflau în gară. În vagon într'un sceriu de marmoră era așezat corpul neînsușit al unei fete foarte frumoasă. În jurul sicriului erau puse cununi scumpe, cele mai multe din flori de crin și camelii. Moarta era, contesa Alexandra Erlangen, o fată de 18 ani din București de frumoasă țărâ, care era sârbătoasă în cercurile Curții din București, unde tatăl ei e maestrul de ceremonie. Fata tinăra nu demult s'a dus cu mamăsa la Karlsbad, cântând sănătate, dar destul trist a s'anjans'o și acolo, murind tinăra, în țeară îndepărtată.

Bibliografie. Recomandăm cititorilor nostri volumul de „Nuvele alese”,

trad. de: dl. B. Marian, după Zola, Maupasant, Gogol, Bret-Harte etc. apărută în editura librăriei Stănculescu-Georgescu din Ploiești (România).

Prețul unui exemplar de 160 pag. elegant tipărit, costă 1 leu.

FELURIMI.

Cenușa din Martinica. — Dl. Lacroix, profesor la muzeul de istorie naturală din Franța, șeful misiunii științifice care s'a imbarcat din Franța pentru Martinica, a analizat, înainte de plecare, cenușa muntelui Pelée. Resultatele acestor analize au fost comunicate Academiei franceze de științe.

Una din probele aduse d-lui Lacroix a fost culeasă la 2 Maiu st. n., când cu prima erupțiune, chiar de pe stratele din Saint-Pierre, de câtră dl. Pornain, una din victimile catastrofei; ceaaltă a fost culeasă de pe puntea unui bastiment.

Elementele constitutive ale acestei cenușe sunt formate din fragmente de sticlă și minerale cristaliste aparținând următoarelor specii: hypersten, plegioclase și margenetită, cu câteva cristale de angit și horubleană. Multe de aceste cristale sunt sfărâmate, cu unghiuri ascuțite; altele sunt intacte. Cu alte cuvinte cenușa erupțiunii din Martinica aparține unei specii mineralogice desemnată sub numele de „andesită cu hyperstene”.

Cenușa e de culoare cenușie și seamănă cu cimentul de Portland fin pulverizat.

Dl. Lacroix a putut face comparație între această cenușă și aceea a erupțiunii din 1851. Muzeul posedă două probe din cenușa adusă atunci de un martor ocular, dl. Leprieur. Una din probe e culeasă de pe arbori, ceaaltă provine din chiar craterul vulcanului. La analiză a fost recunoscută ca identică cu cenușa actuală. D-nii Lacroix și Levy au mai stabilit că materiile vulcanice aruncate de muntele Pelée prezintă o mare analogie în compoziție cu acelea ale vulcanilor din Mexic și de pe coasta oceanului Pacific. Se deosebesc însă mai mult de produsele celebrei erupțiuni a vulcanului Krakatoa în 1885.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Reuniunea de cetire Vlăkovecz. Numărul respectiv al foilor s'a trimis. Vi-l mai trimitem încă odată.

POSTA REDACȚIEI.

D-lui I. B. Surducul-mic. Cor spondența D Tale nu se poate publica. Dăm loc bucuros rectificărilor, însă trivialități nu se pot publica într'un ziar.
Ioan Petru, Ciclova-Montană. Nu sunteți datori a plăti cele 2 cor. Dacă totuși vi se face greșit, duceți-vă D. Voastră la postă și cereți foaia. Mulțe salutări.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului în Arad, 2 Iulie.

Spirit rafinat, vânzare mare	. 118.—
mică	. 120.—
brut vânzare mare	. 116.—
mică	. 119.—
100 kilograme borhot uscat	. 12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chigr. grâu pe Iunie	. cor. 7.57—7.68
săcară pe Oct.	" 6.36—6.37
ovăș pe Oct.	" 5.76—5.78
porumb pe Iunie	" 5.00—5.01

Rugăm respectuos pe cei-ce ne datorează pentru foaie să binevoiască numai decât a-și achita abonamentul. Noi am așteptat destul; e rindul acum ca și cei căroro le-am creditat să-și facă datoria. *Administrațiunea.*

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiuni și reclame.

În negoțul de bumbăcărie și băcănie a subsemnatului se află cu 1 Septembrie a. c. un loc vacant ca

calfă (comis).

Reflectanții să-și alature pe lângă ofertele lor și atestatul ulterior, unde a mai servit.

Se primește și „UN ÎNVĂȚĂCEL”, care a terminat cel puțin 3 clase gimnasticale și u reale. Se cere dela ambit cunoștința limbilor română, germană și magiară.

Nicolae Dușolu,

798 1-2

Brașov.

Intr'o comună românească se află de vânzare în condițiuni foarte favorabile

O farmacie (apotecă).

Circulație anuală 6000 cor. Prețul 14 000 cor. Adresa la administrațiunea ziarului nostru. 799 1-3

Stabiliment de hydrotherapie

„WÄLLISCHHOF”.

Stațiunea de tren *Brunn-Maria-Enzersdorf* 30 minute departe de Viena.

Aranjament modern, prețuri moderate

(medicul, folosirea băilor, locuință, proviziunea întregă 21-32 fl. pe săptămână, amăsutat locuinței).

Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispozițiune on. public direcțiunea stabilimentului și medicii: 800 1-

Dr. Lazar Popovici,

medic consilier

Viena XV.,

Dr. Marius Sturza,

medic dirigent în

Wällischhof p. u. Maria-

Mariahilferstrasse 136.

Enzersdorf bei Wien.

A apărut:

„Îndreptarul poporului”

în cauze politice, administrative, judecătorești, bisericesti, școlare și economice, întocmit pentru popor de

Ioan Roman,

candidat de notar.

Acest îndreptar cuprinde în sine cunoștințe cu privire la toate cauzele ce interesează pe plugurar român: alegerea deputaților dietali, dieta țării, guvernul, alegerea membrilor în congregațiunea comitatului, afacerile comunale, afacerile comitetului communal, alegerea membrilor comitetului și antistial comunale, tutoratul, lăsamenturile, matriculele de stat, afacerile judecătorești, dările. *Statutul organic al bisericii gr.-ort. rom., biserica greco-cat. rom., fondul de pensiiune învățătoresc, despre armată, higiena publică, despre animale, pădure, vână, comuna promontorială, drumuri de fier, poșta, telegraf, telefon, casa de ajutorare a muncitorilor, — cu chipul Majestații Sale a Regelui, a prim-ministrului, a Mitropolitului gr.-ort. rom. și a ministrului de agricultură.*

Cea mai acomodată carte pentru popor, scrisă în limba poporului și tipărită pe hârtie fină cu înveș frumos. 794 2-2

Se poate căpăta la *Ioan Roman, candidat de notar în Sajtény (Csanádmegey).*

Prețul 1 cor. de un exemplar și 20 fl. porto.

La 10 exemplare unul se trimite gratuit.

Se caută

O calfă de faur (covaci) tinăr

care să se priceapă bine la potcovitul cailor. Doritorii să se adreseze dlui *Ioan Bena, faur Șiria (Világos).* 795 2-2

Un foarte potrivit local de prăvălie

pentru un comerciant de manufactură, sau de vestiminte, se află în Orăștie în un loc din cele mai potrivite, în o nouă casă. Localul poate fi luat în folosință cu 1 Sept.

Pentru informațiuni mai de aproape a se adresa la dl. *Nicolae Mihailă, proprietar în Felkenyér u. p. Alkenyer.* 796 2-3

A apărut:

STROPI DE RÓUĂ

DE

ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 3 fl. porto.

Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

AMVONUL

„BISERICII GR.-ORT. ROMÂNE“

ce se edă de părintele Ioan Nicorescu,

— a ajuns tipărită coala a XIX-a —

și se prezintă elegant, fiind tipărit cu litere nouă, având fie-care predică câte un clișeu (icoană) sfântă. Amvonul care singur tomul I. va da circa 30 coale tipărit, va fi una din cărțile de predică cele mai ieftine, întocmite după cerințele bisericii de azi.

Citațiuni și pilde bogate: din Sfântă Scriptură, tradiția bisericii, din istoria clasică, a anticității și din istoria noastră națională.

— Atragem deci atenția asupra valoroasei cărți, care costă numai 2 coroane. —

763 5—

Instrumente musicale

cu cari ori-cine,
chiar și copii începând de la 3—6 ani,
poate cânta imediat

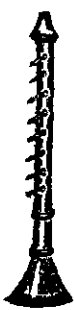
Nr. 1

cele mai frumoase cântece, fără a avea cea mai mică idee de note sau musică. — Nr. 1 Pison 3.— cor. — Nr. 2 Clarinetă 2.75 cor., cu câte 48 cântece, din cari 12 sunt românești. La nemulțumire se înapoiază imediat banii. — Se expediază cu ramburs sau contramandat postal trimis înainte.

Singurul depozitar pentru Austro-Ungaria și străinătate:

SAMU LINDENBERG

BUDAPESTA, Vadász-utca nr. 42/D, colț cu Kálmán-utca.

Nr. 2

Un mic extras din mulțumirile primite din România:

Prin aceasta am onoarea a vă comunica, că am primit Clarinetul de care am rămas mulțumit și în acest caz îl pot recomanda și altora ca un bun instrument musical.

G. Maghoroanu — T. Jiu.

Am văzut la D-l T. Vasile din Galatz Clarinetul D-vostre și am rămas încântat de frumusețea cântecelor lui. Vă rog să mi trimiteti și mie unul cu ramburs.

Costică Grădinaru — Brăila
Str. Dorobanșilor Nr. 190.

Vă aduc cele mai căldurose mulțumiri pentru Clarinetul ce ați bine-voit a mi-l trimite care am fost foarte surprins admirându-i frumusețea și melodioasele cântări.

P. Lăzărescu — Brăila.

APARAT DE RAS

cu care

ori-cine se poate rade cu cea mai mare siguranță fără a se tăia.

Acest aparat este cel mai nou, cel mai solid și cel mai practic din câte se află în comerț.

Prețul aparatului împreună cu curea de ascuțit și cele-lalte necesare este cor. 7.50.

La nemulțumire se înapoiază imediat banii. — Se expediază cu ramburs sau contramandat postal trimis înainte.

Singurul depozitar pentru Austro-Ungaria și străinătate:

SAMU LINDENBERG, Budapesta, Vadász-utca nr. 42/D.

Un mic extras din mulțumirile primite din România:

Intrebunțând aparatul pentru ras, am rămas pe deplin mulțumit de ușurința cu care se poate rade, precum și de calitatea lui.

Cu stimă: A. Grigoriu.

Com. Bodești-Precești,
Jud. Neamț.

Domnul meu! Aparatul de ras furnizat prin magazinul D-v. dând rezultate satisfăcătoare și fără nici un inconvenient, vă arăt mulțumirile mele. Salutându-vă, cu stimă:

Al. Costăchescu, șef de gară,
Gara Lergă.

788 4—50

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELINTÉZET.)

Pe lângă condițiunile cele mai avantajoase dăm împrumuturi ipotecare

cu amortisare pe 30 1/2, 38 și 40 1/2 ani în rate de jumătate de an, în cari se cuprinde plățirea atât a cametei, cât și a capitalului.

Împrumuturile se plătesc cu bani gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangarea împrumuturilor o efectuește încredințatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(Nagyszebeni Földhitelintézet.)

Provocându-mă la anunțul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturi ipotecare, ca și pân'acum și de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost și rămâne același, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de intabulare la dorință le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

Cu stimă:

Szücs F. Vilmos

Institut de credit pe imobile și pământuri

în Arad, Piața Boros Béni nr. 22 (Casa Spielmann)

(Etajul I.)

784 — 8

Sanatoriu și institut de cură cu apă rece

— încredințat de Inaltul minister de interne prin ordinațiunea Nr. 81.945/1901. —

În toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorizat, care iarna vara stă deschis pentru public și primește la cură bolnavi cu locuința în institut și externiști. Bolnavii pot avea la dispoziție sfatul ori-și cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, îngrășării, și înveninării prin metaluri. Aceste băi pot fi folosite și de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl.

Baie de cură cu apă rece: pentru sănătoși întărire, și vindecă boale de intestine (mațe), insomnia, durerile de cap etc. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl.

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femești și lecuirea slăbirei pricinuită de nervositate. 15 bilete 18 florini.

Baie maure: pentru vinderarea boalelor femești, reumei, nevrolgiei, înfe-penirii mușchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apă rece electrică: Vindecă nervositatea, dureri de nervi, slăbi-rea pe care o are sistemul nervos. 15 bilete 15 florini.

Inhalatii: soale sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichen-hall și Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni și de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedeză: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, înfe-penirii mușchilor; pentru lecuirea slăbirei la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea cazului de boală.

Massage: pentru vindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a îngrășării peste măsură și a slăbirei generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervosității, a durerilor de nervi și pentru ușurarea mistuirii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică și cu curent faradic: Bolnavii interniști pot avea înțreținerea: 85 fl. pe lună.

Medicul conducător:

D^r. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270.

541 — 64